

't WAS TOCH MIJN LEVEN

Door Frans Busschots

Toneelspel in drie bedrijven.

Personen: 9, waarvan 3 dames, 6 heren.

Fonske Verwaterd.

Anja, zijn vrouw.

Alfa, hun oudste zoon.

Bêta, jonste zoon.

Amelie, buurvrouw.

Lowieke, buurman.

Luc, pastoor.

Claire, liefke van Alfa.

Karel, de schoolmeester.

Er zijn **mensen**,
die je nooit
vergeet.

Decor

Woonkamer van opgesmukt boerderijtje, landelijk gelegen.

De waarden uit het verleden vinden er nog een plaatsje, met eerbied.

Nota: er wordt geen "bel" gebruikt.

Achterzijde(van links naar rechts)

- ouderwetse zetel, kruisbeeld.
- functioneel openhaardvuur met grote schouw met systeem om kookketels op te hangen.
- buitendeur (achterzijde van de woning). Bovengedeelte van de deur: glas, met zicht op de tuin.

Langs deze deur komen de bezoekers op. Ook toegang naar het werkhuis van Fons, enz.

Linkerzijde

- schilderij gemaakt door Fons.

Rechterzijde

- deur naar keuken en woonvertrekken.
- wandkast.
- telefoon.

Midden

- zware houten tafel, stevige stoelen, door Fons gemaakt.
- centrale verlichting: gemaakt met houten balk.

Omschrijving personen.

Fonske Verwaterd, vijftiger, mager, hogere studies gedaan.

Eigenlijk eerst voor pastoor gestudeerd, maar net voor de wijding afgehaakt. Beloven dat hij nooit een vrouw zou aanraken kon hij niet.

Een eerste ontgoocheling in zijn leven: wie van de toekomstige pastoor hield, moest plots van Fonske niets meer hebben. Men keerde hem de rug toe. Het kleine dorpje...

Dan een jaar kok op een baggerboot. Terug in eigen land op een appartement in de stad. Werkte bij de dienst Plantsoenen en Groenvoorziening. Volgde avondschool elektronica en leerde zo Els kennen. Tamara, hun kindje stierf aan bloedkanker. Els pleegde zelfmoord. Fons kwam met het gerecht in aanraking. Valse beschuldigingen: gevangenis.

Verhuisde naar andere stad. Leerde Anja kennen tijdens betoging voor amnestie. Werken in een fabriekske.

Wegens banale discussie ontslagen, nergens meer werk te vinden. Uiteindelijk als ploegarbeider in een brouwerij flessen vullen. Brouwerijtje overgenomen door groot bedrijf. Met een soort brugpensioen. Dan verhuisd naar een dorpje, waar hij woont wanneer het stuk begint.

Anja, strijdende vrouw; kan mooi zingen.

Alfa, zoon van Fonske en Anja. Ernstige persoon. Een beetje vervreemd van het gezin, wegens studies aan de universiteit.

Studeert natuurwetenschappen.

Claire, liefde van Alfa, stads grietje.

Bêta, jongste zoon, ludiek. Spot met de manier van leven van zijn vader. Toch heeft hij échte verering voor hem.

Amelie, een buurvrouw, die het goed meent, maar roddelt en de waarden door elkaar haalt. Is nooit getrouwd geweest (ze roddelde te veel...).

Lowieke, veertiger. Is nogal actief in het verenigingsleven. Zijn vrouw Emma was een boerendochter. Lowieke kocht een paard en trouwde met de dochter van de boer. Vrouw is overleden.

Luc, pastoor. Moderne opvattingen. Weet wat belangrijk en wat bijkomstig is. Ideale persoon om Fonske te begeleiden.

Karel, de schoolmeester. Vooraan in de dertig. Zachte persoon. Het doel heiligt de middelen.

Liedje van Fons.

Ref.

Komen en gaan, voetje voor voetje.

Komen en gaan, voetje voor voetje.

Nemen en geven: 't was toch mijn leven!

*Je ziet een vlag wapperen in de wind,
je kijkt naar de kerel, die stapt gezwind.
Je denkt: die kerel, dat is een man,
die alles kan.*

*j' Draagt nu de vlag die wappert in de wind.
Jij bent nu die kerel, die stapt gezwind.
Je denkt: nu ben ik een man, een man
die alles kan.*

*Je ziet nu naar die vlag en je denkt na:
waarvoor dient die vlag, die ik dragen mag?
Woorden en symbolen, die ik draag
en wie behaag?*

*Je ziet een vlag wapperen in de wind.
Je kijkt naar de kerel, die stapt gezwind.
Wanneer zal hij begrijpen dat veel
nog moet rijpen?*

*Neen, ik heb geen berouw, helemaal geen
berouw. Ik zou alles opnieuw doen.
Op dezelfde manier en vallen
en opstaan, steeds.*

EERSTE BEDRIJF.

'n Gewoon weeks dagje. Fons, nogal slordig gekleed- zoals trouwens altijd- komt op(achterdeur) en draagt een plank. Kijkt bezorgd: is dit wel de goede plank om er zijn doodskist mee te maken? Bekijkt, betast, wrijft, denkt na. Meet om na te gaan welk deel van de plank dienstig kan zijn.

Fons   Vroeger was hout nog hout. Tegenwoordig is dat precies een soort van plastic. Ik denk dat ze zelf het verschil niet meer weten. Alles van plastic is de boodschap. Als ge iets koopt dan is dat gemaakt van plastic en dan verpakken ze dat met plastic en nog eens plastic. En nadien de vraag: waar blijf ik met die plastic? Hout dat had vroeger een specifieke geur en als ge erover wreef dan voelde je dat dat een stuk van een echte boom was. Is dat nu een plank? (neemt nogmaals de dubbele meter, meet, de telefoon gaat, met tegenzin naar telefoon toe)

Wie krijgt het nu in zijne kop om mij op een belangrijk moment van de dag te bellen? Deze plank is voor mij van levensbelang. Sommigen zullen ermee lachen, als ze het te weten komen. Maar die kunnen de pot op.(neemt telefoon op) Hallo, ja, verkeerd verbonden! (telefoon neer, kijkt naar plank, denkt na; telefoon gaat opnieuw, neemt af) Ja, verkeerd verbonden. Wat zegt u? Met Janssens? Dat is dan in orde meneer Janssens. Ik heb u gehoord. Als ge gewoon zijt van naar hier te bellen dan zult ge zeker wel weten dat ik 's morgens alleen telefonisch bereikbaar ben nadat ik de gazet gelezen heb en voordat ik 's middags gegeten heb en 's avonds na het avondeten en voor het TV-nieuws. Of ik de gazet al gelezen heb? Neen! Onze factuur komt zo vroeg niet. Als hij zijn klanten in het dorp gedaan heeft, geeft hij zijn duiven eten, gaat eens rustig blazen...Wat? Naar de WC, natuurlijk. En dan bevrucht hij mijn brievenbus. Veel rommel en nog eens reclame en mijn gazet. Leg uw geval maar bloot. Zeg het maar. Jaja, ik herken je stem. Natuurlijk, de schoolmeester. Luxemburg, dat is een eindje. Zo, de reis, met de biljartclub? En wat is daarvan? Natuurlijk, in een hotel, enfin, zo noemt men dat soort dingen toch. Ja de Regina, 't was er goed, dacht ik. De vrouw van de bakker was niet tevreden. Genoeg fritten, maar ze waren niet lang genoeg, wat klein van stuk, zie je... Is dat ¹alles wat ge moet weten? Dat valt dan nog mee. Neen, zo erg is dat nu ook weer niet. Dag. (telefoon neer) De schoolmeester... waarom...

Anja   (op, met krant, brieven en een tijdschrift) Wie was dat?

Fons   Hebt ge iemand gezien?

Anja   De telefoon, wil ik zeggen! Ge zijt vandaag weer doof, zeker?

Fons 's Morgens altijd langs ene kant, en het ambetante is dat ik nooit weet welke kant er doof is.

Anja En na de middag mankeert de andere kant.

Fons Of alle kanten, in 't slechtste geval.

Anja Dan zou het kunnen zijn dat ge nu niet veel hoort?

Fons Ik doe mijn best.

Anja En wat mankeerde de schoolmeester?

Fons Hij wist niet hoe laat het is.

Anja Omdat hij telefoneerde voordat ge de gazet gelezen had?

Fons Zo kunt ge dat noemen, ja.

Anja Hij kan toch niet weten dat gij te lui zijt om naar de brievenbus te gaan?

Fons Dat is nog erger dan de processie van Echternach!

Anja De facteur komt normaal rond de middag, soms ne keer rond twee uur.

Fons Als hij enkele duiven de nek moest omwringen.

Anja (zet zich neer, neemt de post door, bekijkt één brief aandachtig en steekt die dan tussen de rest van de reclame, slaat de krant open, bladert, kijkt naar Fons) Dat stuk hout is belangrijker, zeker?

Fons Dat is nu weer eens een echte stomme vraag. Voor twaalf uur zijt gij maar langs ene kant wakker, is het niet?

Anja Hoe konden anders de aardappelen aanbranden?

Fons Dat is waar ook dat is weer lang geleden.

Anja Ik beter met de jaren, hé?

Fons Ge kookt geen aardappelen meer, denk ik. Ik moet er eens over nadenken. Ik denk dat ik de laatste tijd veel rijst en brood gegeten heb. Gegeten.

Fons (af met plank)

Anja (leest wat in de krant)

Fons (op) En moet dat nu? Heb je niets anders te doen?

Anja   Wat vrijen. Dan moet ik geen eten klaarmaken.

Fons   We eten alleen deze avond.

Anja   (recht, energiek, naar Fons toe, veroverend) En waar doen we het?

Fons   Wat? Het? (houdt Anja van zich af)

Anja   (zet zich, ontgoocheld) Als ik eens goesting heb...
(recht naar de keukendeur) Of wilde je me alleen maar van de gazet weghebben?
(af)

Fons   (neemt de krant, leest)

Anja   (op met bordje met twee boterhammen en tas koffie) Als je niet wilt vrijen dan moet je maar eten.(af)

Fons   Dat is toch geen keuze. Ik zal ze nooit begrijpen. Els, dat was een heel andere vrouw. Wat meer model en een zachte stem. Misschien wel de mooiste vrouw die ik ooit gekend heb. De dood van Tamara, ons dochttertje...Ik kan haar nooit vergeten. En toch ben ik in jaren niet meer naar dat kerkhof geweest. Wat doe je nu op een kerkhof? Haar beeld is nog zo duidelijk en zacht. Haar lachende ogen, dat zijge haar...
Dat ik iets met de dood van Els zou te maken hebben is hemeltergend. Daaraan mag ik niet denken. Op die baggerboot in het Oosten, heb ik meermaals 's nachts van boord willen springen. Het was een vlucht. Ja, het was een vlucht. Een vlucht uit een wereld die onmenselijk was. Oneerlijk. Opnieuw beginnen was erger dan ermee kappen. Geef me nog een kans, dacht ik meermaals, maar niemand heeft in 't leven meer dan één kans. En als het slecht afloopt, dan kun je nog eens herbeginnen, maar je sleept te veel ballast mee. Eigen vooroordelen en wat anderen van je maken. Niemand geeft je een kans, een eerlijke kans. Els...
Ik kan niet los van mijn verleden. Het is een dwangbuis en soms heb ik het gevoel dat het lekker zit.
Maar dan is Anja daar. Zij weet wat ik meemaak. Zij kan mijn gedachten lezen. De doordachte vrouw. Zelden een lief woord, maar ze houdt van mij, meer dan ik van haar. En dat weet ze. Ze weet dat Els soms in het lichaam van Anja kruipt. Haar lichaam.
(kijkt naar bord met brood) Ik zal moeten eten of als ze komt...(krant weg, neemt boterham, recht, bekijkt schilderij) En de ene dag volgt op de andere. Wat denk je van een voorbije dag? Niets. Het was niets. Je kunt hoogstens eens glimlachen of vloeken. Was Els blijven leven en Tamara. En nu...Hoeveel dagen nog? Wat is een dag?

Lowieke   (op, volks gekleed, een typetje...) Dag, Fonske, hebt ge de gazet al gelezen? Anders kom ik straks maar eens terug.

Fons Hebt ge de deur toegedaan? Blijf dan maar. Eet maar mee een boterham.

Lowieke (kijkt wat er tussen de boterham is) Als ge dan toch blijft aandringen. (eet) Lekker.

Fons Dat zegt gij altijd.

Lowieke Alleen als ik iets krijg.

Fons Dat is heel beleefd, Lowieke.

Lowieke In de gazet stond dat Vlamingen eigenlijk een veredeld ras zijn.

Fons Dat is iets nieuws, voor mij.

Lowieke Wat?

Fons Dat gij de gazet leest.

Lowieke Bij mijn zuster, ons Alice, die woont in 't dorp in een van die nieuwe appartementen. En er is altijd wel wat bij, terwijl ik de gazet lees. Vlamingen zijn gemaakt uit een kruising van een Fransman, een Oostenrijker, een Spanjaard en een Hollander.

Fons Ja?

Lowieke Wel ja, al wat doorheen de jaren, eeuwen geleden hier de plak zwaaide, heeft wortel geschoten. Ik bedoel...

Fons Ik snap het al. En wat wilt ge daarmee zeggen?

Lowieke Dat wij als mens van een uitstekende kwaliteit zijn. Van goed materiaal gemaakt. Geen reden om te denken dat wij minderwaardig zijn aan volkeren die aan inteelt gedaan hebben.

Fons Dat is fantastisch, Lowieke. En was er voor de rest nog nieuws, in de gazet of ergens anders?

Lowieke Er is altijd nieuws. En veel. Maar er zijn ook problemen.

Fons Ook veel?

Lowieke Mijn druiven.

Fons Duiven?

Lowieke Druiven!

Fons En wat mankeren die?

Lowieke Ge weet dat ik daarmee veel last gehad heb, hé?

Fons Ge hebt er al veel over verteld. En wat is er nu mee?

Lowieke Vorig jaar had ik maar enkele trossen en nu dit jaar? Meer dan veel. Maar ze willen niet van kleur veranderen.

Fons 't Zal geen veredeld ras zijn, zeker.

Lowieke 't Zijn blauwe druiven, maar ze blijven wit.

Fons Ze willen niet van kleur veranderen?

Lowieke Neen!

Fons Da's stom. d'er verandert zo veel van kleur.

Lowieke Politiek gezien dan...

Fons De belangrijkste kleur is natuurlijk wit.

Lowieke Maar wit wordt een beetje rood, een beetje blauw...

Fons Dat is zoals met het leven. Als ge jong zijt dan loopt ge met een vlag door de straten en ge doet mee aan betogingen; ge zoudt de wereld afbreken, maar ge weet niet eens waarvoor de wereld dient. En wat er op die vlag staat en wat dat wil zeggen weet ge ook niet. Eigenlijk interesseert het je niet. Alles moet anders...
Dat is de periode van de jeugd. Gek zou je zeggen, maar ook die tijd is héél belangrijk.

Lowieke Jong en zot, zeggen ze.

Fons Ze zeggen, ze zeggen...Dat wit wordt een beetje rood...

Lowieke Zo moest het met mijn druiven ook gebeuren.

Fons Ge begint al een beetje na te denken. Er komt al wat inzicht in het leven. Ge beseft dat ge veel niet begrijpt en dat is heel belangrijk. Toch denkt ge dat er al wat tot je doorgedrongen is. Ge gelooft nog te veel in de eerlijkheid; rede en verstand. Ge denkt dat met een diploma in de hand en veel goede wil er bergen kunnen verzet worden. Maar de bergen blijven even hoog. Je wilt zelfs de bergen beklimmen, maar ze blijven even hoog. Je diploma, je inzet, je goede wil...je jeugdromen...

Er komt een beetje blauw bij. Wat op die vlag stond, vroeger toen je nog betoogde, blijkt nu wel belangrijk en wie je kameraden waren, toen, dat weet men nog. Je diploma is een goede basis, een vertrekpunt, alhoewel, maar met wie je bevriend bent; wie je naar de mond praat. Wat je zegt...De bergen blijven even hoog, maar er zijn wegen, brede wegen. Je hoeft niet te klauteren, je kunt boven komen zonder zweten. Het kan er zelfs gezellig zijn.

Maar sommige mensen houden niet van dat gekronkel. Ze willen zelf hun weg tekenen.

Het wit uit je leven komt nooit meer terug. En er verandert zo veel van kleur. 'k Heb er zelfs een liedje over gemaakt.

Lowieke   Gij kunt alles, Fons.

Fons   Niet alles, wel veel, peis ik. Maar er is nog véél meer dat ik niet ken of begrijp. Luister. (zingt kort liedje, vrij op een zelfgemaakte melodie, kan eventueel melodie van modern liedje zijn...)

Rood, geel en blauw, als morgendouw; als morgendouw.

Schatje: ik hou van jou!

Groen, oranje en grijs...

Schatje ik hou van jou, tot elke prijsf!

Maar er verandert zoveel van kleur.

Groen wordt grijs, blauw wordt geel,
wit wordt zwart, rood wordt paars.

Er verandert zoveel van kleur...

Is schatje ik hou van jou, morgen wel:
ik blijf je trouw?

Weet ge waarom men de politieke partijen een kleur gegeven heeft?

Lowieke   Om gekleurd te zijn zeker?

Fons   Om van kleur te kunnen veranderen!

Lowieke   Dat is simpel!

Fons   Van kleur veranderen? Neen, omdat ge geen enkele kleur juist kunt omschrijven. Wij zien de kleuren volgens de hoeveelheid licht die er aanwezig is. Eigenlijk lopen alle kleuren in elkaar. Rood is geen rood, blauw is geen blauw, geel is geen geel...

Lowieke   En nu mijn druiven?

Fons   De kleur is niet belangrijk.

Lowieke   Wat dan wel?

Fons   De smaak. En waarvoor dienen uw druiven?

Lowieke   Om op te eten zeker. Waarom?

Fons   Als 't voor wijn was, dan was dat niet zo belangrijk. Met iets dat moet gisten kunt ge nog alle kanten uit.

Lowieke   En hoe zit dat nu met mijn druiven, denkt ge?

Fons   Dat ge ne sloeber zijt.

Lowieke   Wel merci! Dat noem ik nu eens Vlaamse gastvrijheid! Ik luister eerst een halve dag naar de uitleg over politieke druiven en nu noemt men mij ne sloeber? Weet gij wel wat een sloeber is?

Fons   Iemand die nooit genoeg heeft.

Lowieke   En ben ik zo iemand?

Fons   Als 't over druiven gaat wel, ja! Kijk: als ge maanden de stuik laat groeien en er komen dan eindelijk trossen aan te hangen en ge wilt er geen ene tros afknippen, dat blijft er geen sap meer over om die druiven te laten volgroeien, zie je...

Lowieke   Dan, dan had ik...

Fons   We kunnen het zo stellen: gij waart ne sloeber, een klein sloeberke, hé; zonder het zelf te weten. Er zijn er echter die héél goed weten dat ze sloebers zijn en doen alsof dat nog normaal is ook. Alles op deze aarde is van iedereen. Alleen denken sommigen dat met een tijdelijk papierke iets voor eeuwig van hen is. Ieder eigendomsrecht vervalt. Alles duurt maar zijn tijd. Honger in deze wereld kan alleen maar bestaan omdat een kleine groep dictators en egoïsten beletten dat voedsel kan komen waar het nodig is. Uw tegenstrever laten doodvallen van de honger is de goedkoopste manier van oorlogvoeren!

Lowieke   Ik denk dat er enkelen zijn die je ook willen laten doodvallen.

Fons   Ne mens kan maar eens doodvallen. Ik versta je niet. Wat wil je zeggen, Lowieke?

Lowieke   Ik kan het allemaal niet zo goed zeggen als gij...

Fons   Dat kan zijn, maar uwe wereld is veel eenvoudiger dan de mijne. Gij maakt van niks problemen, zegt ge zelf altijd...

Lowieke Ja, maar...

Fons En ge hebt nog gelijk ook. Er zijn geen problemen. De mensen maken die zelf. Meestal voor anderen...En wat was dat daar van dat doodvallen?

Lowieke De schoolmeester...

Fons Betaalt hij nu zelf zijn pintjes als hij komt biljarten?

Lowieke Hij gaat de wandelingen van de duivenbond zelf organiseren. Hij zal dat voor een prijske doen. Vroeger koste dat stukken van mensen, zei men.

Fons Dan zal hij terug moeten studeren. Hij weet niet eens het verschil tussen de Nete en de Gete.

Lowieke Als hij dronken is, ja...

Fons En wanneer is hij nuchter?

Lowieke Beter iemand in 't zwart betalen, dan een wandeling die ergens op een boerenhof eindigt. Er is geld in kas, zie je. En ze willen kwaliteit.

Fons Laatste halte van de wandeling aan een café.

Lowieke Bijvoorbeeld...

Fons Voor zoiets moeten ze bij mij niet zijn. Als ik dat de laatste tijd georganiseerd heb, dan heb ik dat gratis gedaan en wilde ik de pracht van de natuur...

Lowieke De natuur is niet zo belangrijk, wel wat er na de wandeling kan gebeuren.

Fons Wat zeveren en die er niet bijzijn zwartmaken.

Lowieke Dat is het leven, zeg je zelf altijd! En de reizen van de biljartclub ging hij ook in mekaar steken.

Fons Dan zal ik dat ook niet goed gedaan hebben.

Lowieke Ik denk het. Er zijn er die zeggen dat de schoolmeester meer "postuur" heeft en een betere stem. Als hij iets zegt, dan verstaat iedereen dat, zegt men. En hij weet waar de streekbieren getapt worden.

Fons Hij heeft vandaag nog naar mij gebeld.

Lowieke Dat zal nog gebeuren. Hij vindt dat wat gij weet niet mag verloren gaan. Als ge het hem vraagt, dan is hij misschien wel bereid om samen te werken.

Fons Nu snap ik waarom hij belde. 't Is een klootzak.

Lowieke En hij heeft een computer gekocht. Ge kent dat wel: zo een plastieke doos die ge tegenwoordig overal ziet staan. Ook fotocopies zou hij maken, voor wie er om vraagt.

Fons En zeker voor wie bij zijn vrouw een verzekering heeft of een spaarboekje.

Lowieke Zie je nu wat ik bedoel met dat doodvallen?

Fons Bijna.

Lowieke Ik heb ook horen zeggen, dat hij wat met de politiek zal te maken hebben.

Fons Gij weet meer nieuws dan Amelie.

Lowieke Ik kom ook op café, hé!

Fons Ge hebt gelijk: wereldproblemen en kleine menselijke kanten worden door dorpsdictators op café naar eigen belangen gezet.

Lowieke En voelt ge u nu al een beetje dood?

Fons Een klein beetje wel, ja. Maar ik leef.

Lowieke Dat is gezond, zeggen ze.

Bêta (op, lachend) Zijt ge gezond, Lowieke?

Lowieke Dat peis ik toch.

Bêta Ge ziet er toch gezond uit. d'Er zijn er precies weer enkele kilokes bijgekomen.

Fons Wij waren serieus aan het praten...

Bêta Gij praat altijd serieus, Fons. Gij zoudt ne keer moeten leren lachen. Als gij straks doodgaat, dan kan ik me later niet meer herinneren of ge al ooit eens gelachen hebt.

Fons Iemand die veel lacht en niet weet waarom, is er erger aan toe, denk ik. En lachen kan ook iets anders zijn dan een zotte smoel trekken.

Bêta Oké, Fons. Ik ben al weg.

Lowieke Weet ge wat, Bêta? Als ge verdikt dan heeft iedereen dat gezien en iedereen denkt dat te moeten zeggen, zogezegd om je bestwil. Maar als ge wat vermagerd zijt dan heeft niemand dat gezien.

Bêta   Ik denk dat ik je veel te weinig zie, Lowieke.

Lowieke   Dàt zal het zijn. Als ik verdik dan zien ze dat eerst aan mijne kop, en als ik vermager dan voel ik dat eerst aan mijn achterwerk.

Fons   En wie laat er nu eerst zijn achterwerk zien en dan zijne kop?

Bêta   Maar het buikje blijft.

Lowieke   Dat is een bewijs van gezondheid, als ge een dagje ouder wordt.

Bêta   Ik laat jullie maar verder wereldproblemen oplossen, of bijmaken...

Lowieke   't Is goed dat ik je nog eens gezien heb, Bêta. Ik weet nu dat ik nog gezond ben. Soms begin ik al te twijfelen.

Bêta   Gij wordt honderdjaar min één. En de laatste tien jaren trapt gij wat door, maar daar voelt ge zelf niets van, zegt men. (af)

Lowieke   Hij is helemaal anders dan Alfa.

Fons   Die is dan weer véél te serieus.

Lowieke   Kinderen maak je niet, zoals je ze zou willen hebben.

Fons   Gij kunt dat weten.

Lowieke   Ik ben eigenlijk uitgepraat. Ik vond dat ik zo het een en ander eens moest komen zeggen. Ik ga nu maar eens naar de beenhouwer.

Fons   Gaat ge vlees kopen?

Lowieke   Vlees? Neen. Zwarte pensen.

Fons   Dan kunt ge Amelieke eens uitnodigen.

Lowieke   Amelieke?

Fons   Ja, die eet ook graag iets wat lekker is en ze doet ook niet graag de afwas...

Lowieke   Ik voel me gelukkig, alleen. Ik ben het gewoon, nu...

Fons   Bedankt voor uwe uitleg, Lowieke.

Lowieke   (naar de deur toe, draait zich om) Honderdjaar min één. En de laatste tien jaar wat doortrappen...Als ge er zelf geen last van hebt...daar moet ik toch eens over

nadenken. (deur in de hand, na een korte pauze) Als ik straks aan een vuile mop denk, dan spring ik nog eens binnen. Het schijnt dat ge van lachen niet ziek wordt; misschien wel wat dik aan 't achterwerk. Salu! (af)

Fons (zet zich, denkt na) Honderd jaar min één. De schoolmeester...waarvoor dient het verenigingsleven? Grote dictators komen op TV, kleine dictators...Eigenbelang ...

Luc (op, kijkt naar Fons, is eigenlijk niet gewoon hem zo nadenkend in de zetel te zien zitten) Slaapkop!

Fons (gestoord) Wie...(draait zich om) Ah, gij zijt het.

Luc Ik ben ik. Dag, Fons. Ik heb Lowieke nog net gezien. Hij zag er niet zo best uit, dacht ik.

Fons Hij mankeert de vreugde van het geloof, dat ziet gij toch ook, hé pastoor? Hij schuwt pastoors en kerk.

Luc Dat moet hij weten.

Fons Wat moet hij weten?

Luc Dat hij niet naar de kerk gaat. De deur staat voor iedereen open. Het is een uitnodiging.

Fons En mijn deur was toe, dacht ik.

Luc Aan uw deur vaag ik mijn voeten, Fons. Ik doe die gewoon open. Ik heb iedere dag twee redenen om naar hier te komen. Ten eerste als ik mij verveel en ten tweede als ik eens wil ruzie maken. Maar misschien kom ik altijd gewoon uit vriendschap.

Fons Of iets wat gij zo noemt. En is dat in werkelijkheid een bepaalde vorm van zich vervelen.

Luc Ik denk dat gij gelijk hebt. Ik zal er eens over nadenken. Wat peizde gij daar zelf van?

Fons Ik peis niet zo veel meer de laatste tijd.

Luc Of toch juist wel.

Fons Dààr wil ik niet over praten, voorlopig toch niet. Het zal misschien vlugger komen dan ik denk.

Luc Hebt ge u nooit afgevraagd waarom ik pastoor geworden ben?

Fons Neen, nooit. Dat is mijn leven niet.

Luc Als we over pastoors praten, doen we niemand anders kwaad. Er wordt zoveel over pastoors gepraat.

Fons Bij gebrek aan andere onderwerpen. In 't land van de blinde is de eenoog koning...

Luc Merci! (zet zich)

Fons (recht, kijkt naar Luc) Ik zal maar iets inschenken, zeker?

Luc Dat is het minste wat ge kunt doen, als ik op bezoek kom, tenzij ge aandringt en ik zelf inschenk.

Fons Ge weet de fles staan. (zet zich)

Luc (schenkt in, voor twee)

Fons Pastoors hebben daar handeling van.

Luc Nog van andere zaken ook.

Fons Ja?

Luc Wist gij dat ik vroeger lid was van een volksdansgroep en dat ik me daar goed in thuisvoelde?

Fons Pastoors voelen zich overal goed in thuis. (drinkt)

Luc (drinkt ook) Maar die vrouwen, hé?

Fons Vrouwen? Vrouwen? Vertel, pastoorke en als je glas leeg is, tank maar bij.

Luc Had ik daar geen probleem gehad met een vrouw, dan was is nooit pastoor geworden. Daar verschiet ge van hé?

Fons Vrouwen is mijn zwak.

Luc Ik ben eens bijna verstikt. Bij het dansen. Tina heette zij. Ze pakte mij zo goed vast dat ik met mijn neus tussen haar twee borsten gedrukt werd en ik mijn kop niet naar links of naar rechts kon draaien. Ik pakte toen zo'n schrik op van vrouwen en ben dan maar voor pastoor gaan studeren.

Fons En omdat er tegenwoordig geen neuzen meer tussen die ... dingens gestoken worden... Maar ge waart ook een goede student, zeker?

Luc Een héél goede student. Men moet zo een beetje...intellect hebben om pastoor te worden.

Fons Ja, dat kan ik geloven...

Luc Die studies, dat is iedereen niet gegeven...

Fons Dat klopt.

Luc (lacht)

Fons Ge hebt me weer liggen, hé?

Luc Toch geprobeerd. Maar er zijn ook domme pastoors...

Fons Die waren er vroeger ook. Stop. Drink uit. Waarvoor zijt ge eigenlijk gekomen?

Luc Vraagt ge dat aan iedereen die hier binnen komt?

Fons 't Is te zien wie binnenkomt. Aan sommigen vraag ik helemaal niets.

Luc Gaat zelfs de fles niet open.

Fons Juist.

Luc Ik ben gekomen om iets te vragen.

Fons Nu komt de aap uit de mouw. Een pastoor die iets vraagt is op zijn minst verdacht. Vooruit ermee.

Luc Wel...

Fons Of ge mijn konijnenkot...

Luc Of ge mijn konijnenkot wilt helpen verplaatsen. Volgende week.

Fons Maar dat is iedere week wat met die konijnen van de pastoor. Eet ze op en het is voor mij een feest. (declameert) De konijnen van de pastoor. Er was eens een pastoor en die had konijnen en...

Luc (recht) Ik ben weg. Bel maar eens wanneer ge komt.
(wacht wat aan de deur, draait zich om)

Fons Ge had wat anders nodig, zeker?

Luc   Juist. Ik was nog voor iets anders gekomen ook.

Fons   Vraag maar. Vraagt en ge zult verkrijgen. Zoek en er zal gezocht worden.

Luc   Ik kwam niet om iets te vragen. Maar dat konijnenkot, is graag meegenomen.

Fons   En geven? Ge hebt niets bij.

Luc   Wel. Mijn vriendschap voor een van mijn lastigste klanten. Ik kom eigenlijk om je te feliciteren.

Fons   Dat is goed en waarvoor?

Luc   Omdat ge zagezegd verjaard zijt.

Fons   Fantastisch. En waar zijn de bloemen?

Luc   Die ik echt wilde geven, konden in de pot niet. Ik heb dan maar een kleinere uitgave meegebracht. (haalt een kleine cactusplant uit zijn vestzak, geeft die aan Fons) De stekels zijn alleen maar symbolisch. Tenzij je er zelf wat in ziet...Dag, Fons, bid voor ons. (af)

Anja   (op met kaars in de hand, blijft staan.)

Fons   (Fons ziet dat, recht, naar kast toe, neemt tafelkleed met embleem van zijn geboortedorp, met liefde) Mijn geboortedorp.

Anja   Dat je daar nog wilt aan terugdenken. (kaars op tafel)

Fons   (dekt verder de tafel: 4 messen, 4 borden. Schotel met brood, brok kaas, boter, 4 glazen trappist en 4 flesjes. Ook 4 appels- het nagerecht. Lucifers: voor de kaars. Geeft met gongslag het signaal dat men kan komen eten)

Anja   (nogal frivolous gekleed op blijft in 't midden van de plaats staan.)

Fons   Zijt gij dat?

Anja   Ja, ik. Of wat jij het beest in mij noemt.

Fons   Die ezel wilt ge zeggen. Hoe staat ge daar nu.

Anja   Veroverend. En tevens beschikbaar.

Fons   Twintig jaar terug was dat goed geweest.

Anja   Nu nog, straks...

Fons Twintig jaar terug.

Anja Toen was het mode van twintig onderklederen...

Fons En dertig broeken...Een pelzenjas, dat zou je beter staan.

Anja En niks daaronder, dat moet ik eens proberen.

Fons Maak dat je wegkomt. De kinderen komen zo...

Anja Ik wilde eens bewijzen, dat,...groot en lomp! (kwaad af)

Fons (kijkt na) Men zou er wel willen over nadenken. Ik moet er eens over nadenken. Geen sex op een verjaardagsfeestje. Of erna?

Alfa (op) Ik vind dit een gek gedoe!

Fons Wat?

Alfa Dit feestje.

Fons Ge noemt het toch al feestje. En wat is daaraan?

Alfa Gek. Kunstmatig.

Fons De tijd dat alles natuurlijk was is al lang voorbij. Wij zijn kunstmatige wezens, al geven we het meestal niet toe. Natuurlijke mensen...Hoe leren jullie dat aan de "unief"? Of is er te weinig jong volk?

Bêta (op) Anja is zó. Ze was zich aan 't verkleden. Alles netjes op de plaats, zoals het hoort bij kunstmatige wezens. (tot Alfa) Of leren jullie aan de 'unief" daarover niets? Ik denk dat ik mij een lief ga zoeken!

Fons Ze was goed gekleed om te tafelen.

Bêta Het is echt ouderwets bij het eten steeds maar naar je bord te kijken. Wat inkijk doet alles beter smaken.

Fons Maar zó gekleed...

Bêta We leven in een mannenwereld, Fons. Een mannenwereld. Mannen denken dat zij alleen jagers zijn.

Fons Kleding dient om je lichaam te beschermen.

Bêta Als er iets te beschermen is.

Fons Je moeder mag er best zijn.

Bêta Dat zal ik nooit tegenspreken. Maar wat is men met een kapitaal, met rijkdom, als men er niets mee doet? Geld dat niet gedrukt wordt...

Alfa (naar tafel toe) Zo een eenvoudig etentje heeft misschien zijn waarde.

Bêta De sfeer is belangrijk.

Alfa Wat er op de tafel komt ook. Wat eten wij trouwens?

Fons Bieten en rapen. Natuur. Gezond.

Bêta De tafel is gedekt. Zelfgebakken brood. Boter en kaas van koeienmelk. Bier van patertjes als geestverrijking en als toetje: een echte appel. Héérlijk.

Fons (naar gong toe slaat er nogmaals op)

Anja (op, gekleed als vrouw van jaren terug, opzettelijk om Fons te plagen. Bêta naar Anja toe, begeleidt haar naar de tafel)

Bêta (tot Fons) Of is er nog eerst een aperitiefje? (begeleidt Anja tot aan stoel, stoel achteruit...)

Alfa Dat is nu eens keurig gekleed.

Bêta Je ziet het kledingstuk. Dat is inderdaad een prachtig kledingstuk. Maar...je ziet natuurlijk niet veel vrouw. Maar dat is voor Fons niet belangrijk.

(iedereen, behalve Fons zet zich. Fons af en terug op met plank, die later voor zijn doods-kist wordt gebruikt. Zet plank op goed zichtbare plaats. Neemt plaats aan tafel, tegenover zijn vrouw.)

Alfa De kaars.

Bêta De muziek.

Fons (doet kaars in brand, zet stukje klassieke muziek op, geeft briefje met gebedstekst aan Alfa, zet zich)

Alfa (men neemt mekaars handen vast gedurende het gebed dat Alfa nu voorleest; een soort huisritueel.)

Bidden is relatieopbouwend
Bidden is vertrouwen veroveren

Bidden is leven
Leven is bidden
Leven is geloven in de toekomst
Leven is zichzelf waarde geven
Leven is anderen waarde geven

(handen los, Fons ontkurkt de flesjes trappist, Anja geeft iedereen een boterham. Men giet de trappist in, tegelijk. De kaas wordt rondgedeeld door Anja. Men proeft gelijk van de trappist, men eet vrij.)

- Alfa   Ik zeg niet dat het niet smaakt. Als "verjaardagsetentje" is het natuurlijk maar eenvoudig.
- Fons   Wat je hier gratis krijgt, kun je nergens door véél getallen bekomen.
- Alfa   Neen?
- Fons   Neen! Zelfgebakken brood, gemaakt van natuurproducten. Kaas en boter van echt melk. Trappist.
- Bêta   En een appel van onze boom uit onze tuin.
- Alfa   Zo feestelijk is dat toch niet?
- Fons   Feestelijk is een idee van aanvoelen, meer niet.
- Alfa   Maar een verjaardagsfeest...
- Fons   Wie verjaart er hier?
- Alfa   Gij, Fons.
- Fons   Dan ben ik de feesteling?
- Bêta   Laat ons zeggen het feestvarken!
- Anja   Of het varkentje.
- Fons   Iedereen schijnt ermee akkoord te zijn dat ik de feesteling ben. En ik vind dit eenvoudig feestje héérlijk. Dus...
- Bêta   Ik denk wel dat wat er op de tafel staat wat beperkt is.
- Fons   Is een trappist te weinig, misschien?
- Bêta   Ik bedoel: één appel.

Alfa Misschien is er maar één gezin hier waar op zo een eenvoudige manier gefeest wordt.

Fons Er staan hier niet veel huizen.

Alfa In 't dorp, bedoel ik.

Fons Daar wonen niet veel mensen.

Anja Mensen, menselijke wezens. Mensen zijn lief voor elkaar, helpen elkaar. Menselijke wezens hebben wel het model van mensen, maar denken alleen aan zichzelf.

Alfa+Bêta (applaus; na enkele seconden klapt Fons ook in de handen, men lacht)

Bêta Anja, ge hebt er de Fons eens goed van langs gegeven. Mijne dag is goed.(wil opstaan met appel...)

Fons We eten ook het nagerecht aan tafel.

Bêta (zet zich terug, bijt in appel, de anderen eten ook van hun appel, ieder volgens eigen manier.)

Alfa 't Was modest, maar gezellig.

Bêta Vooral gezellig.

Anja Als we dat nog maar vele jaren konden doen. Zo gezellig samen feestvieren.

Fons Totdat we doodvallen, zeker.

Bêta Dat zou jammer zijn voor...die appels.

Alfa (weg van tafel, geeft Fons een hand) Nogmaals gefeliciteerd, Fons. 't Was maar een eenvoudig feestje, maar je hebt er beslist van genoten, én dat is het belangrijkste, niet? (af)

Bêta (geeft Fons ook een hand) Als ge nog eens verjaart, Fons, dan rockmuziek, hé. Zo een muziekske waar leven in zit. Dit is de muziek van de laatste kans. Dit horen en dan doodgaan.

Fons Misschien is het ook zo. Muziek is echter meer dan ritme. Het moet je raken; het moet één worden met je leven.

Bêta En dat doet die muziek?

Fons Ja.

Bêta Dan moet je het zo houden. (af)

Anja Alfa houdt zo niet van dit soort "feestjes"

Fons Ik ook niet. Ik hou niet van feestjes onder welke vorm dan ook. Het begrip familie vind ik wel belangrijk en kinderen moeten een zekere relatie met hun ouders waarderen, en een "feestje" is een vorm daarvan.

Anja (naar Fons toe, lief) Ik wil je feliciteren, Fons.

Fons Waarmee?

Anja Met je verjaardag. Of wat dacht je. (geeft hand)

Fons (waardeert die felicitatie, dan kwaad) Maar waarom moest je daarvoor zo slecht gekleed ...

Anja Ik wilde je alleen maar laten zien dat ik er nog ben. En dat ik een vrouw ben.

Fons Dat zie ik. Jij bent onder het menselijk ras een vrouwelijke kameel. Vleit dat je een beetje?

Anja Een vrouwelijke kameel. Sukkelaar. Als de borsten van een vrouw je enig herkenningsteken is. Een vrouw is in de eerste plaats een vrouw, zelfs een mens volgens jouw normen. En een vrouw is lichamelijk en verstandelijk zeker evenwaardig aan een man. Maar een vrouw is anders dan een man, Fons. Borsten zijn geen melkmachines en zachte handen geen grijparmen van een bulldozer. Een vrouw straalt genegenheid uit, liefde, maar krijgt graag waardering, liefde. Als ik u mijn lichaam aanbied, dan is dat niet omdat ik graag wat lig te kronkelen van genot, maar omdat ik je het beste van mijn leven wil geven.
Door me zo wat vlot te kleden wilde ik je echt attent maken op mijn liefdevolle aanbieding. Je slaapt bij mij in bed en daarmee is alles gezegd.

Fons Ik heb je toch twee kinderen gegeven.

Anja Daar heb ik echt wonderen voor moeten doen. 'k Zal het maar niet in 't lang en 't breed vertellen zeker? Of toch? Naar Brussel rijden en in Schaarbeek afstappen én toch ne keer doorrijden, hé?

Fons Als de trein niet stopt.

Anja Als men de deuren niet opendoet, noemt men dat in treintermen...Kom, kom naast mij in de zetel zitten en vertel, van...(grijpt Fons' hand, naar de zetel toe) Of denk je er nooit meer aan?

Fons   Dat is voorbij.

Anja   Eigenlijk heb ik ermee leren leven. Soms echter, als ik 's nachts naar de WC ga en je zo rustig zie ademen, dan denk ik aan dat stukje uit je leven, waarin ik niet thuishoorde. Dat stukje waarover je beloofde eens te zullen vertellen. Eens, maar wanneer is dat?

Fons   Eens is eens...

Anja   Komen en gaan, voetje voor voetje...(zingt nu het liedje van Fons, Fons zingt mee. Zet zich in zetel. Anja naast Fons.)

Fons   Voetje voor voetje...

Anja   Els...(kijkt naar Fons)

Fons   Dat was een stukje uit MIJN leven. Het stukje dat zoals Edith Piaf het zong:"non, rien, je ne regrette rien."

Anja   Die zwarte vlek.

Fons   Niemand vergeet een belangrijk stuk uit zijn leven. Het leven is zo al te kort.

Anja   Toch voor mij een zwarte vlek.

Fons   Iedereen heeft een zwarte vlek in zijn leven. Sommigen weten dat niet meer of willen er niet meer aan terugdenken.

Anja   Zoals Fons, mijn echtgenoot. Vandaag op je verjaardag, kun je toch iets vertellen?

Fons   Wat wil je eigenlijk weten?

Anja   Alles!

Fons   Toen ik kok was op die baggerboot in Irak?

Anja   Neen, toen je nog jonger was.

Fons   Nog jonger?

Anja   Ja, toen je nog geen klein buikje had (wrijft over Fons' buikje).

Fons   Dat is heel lang geleden. Zo een verjaardagsfeestje mag je niet misbruiken...

Anja   Toen je bijna pastoor was, voor je je op die baggerboot ging verstoppen.

Fons   Zwijg daarover, je zult dat toch nooit begrijpen. Wat je weet is van horen zeggen.

Anja   Wat is daar eigenlijk van waar?

Fons   Dat op die boot veel frietjes gegeten zijn.

Anja   En Els en de kleine Tamara...

Fons   Dat zal een zwarte vlek blijven.

Anja   Maar na die betoging van Amnesty International...

Fons   Die vergeet ik nooit.

Anja   Kom je nog wel eens...

Fons   De "Draak" vaart nog steeds, las ik in de krant. Hij is helemaal vernieuwd. Waarschijnlijk ook een nieuwe keuken.

Anja   Kom je nog wel eens...die straat, dat huisje...

Fons   Ik zie ze nog iedere dag.

Anja   Wat?

Fons   Die zwarte vlek.

Anja   Ik bedoel...

Fons   ...dat huisje?

Anja   Ja...

Fons   Iedere avond voor ik slapen ga en ik warmte voel, warmte die van binnenuit straalt. Tamara, die ik boetseerde, maar die nooit lang...

Anja   En Els...

Fons   En de gevangenis, en...laat me gerust. Ik heb me niets te verwijten.

Anja   Dat weet ik. Maar ik wil er toch iets van weten...Ik ben tenslotte toch je vrouw?

Fons   Heb ik je ooit gevraagd met wie jij allemaal naar bed bent geweest, voor we trouwden?

Anja Neen.

Fons Dat was jouw leven en dit het mijne. Je moet me er niet steeds aan herinneren. Wat voorbij is is voorbij. Het stukje wereld waarin ik geloof is klein, maar laat dat zo blijven. Ik heb te veel misserie meegemaakt.

Anja En ik was de haven waar jij met je baggerboot aanmeerde. Ik heb je wat opgelapt, vaarklaar gemaakt. Kun je dan helemaal niet terugblikken? Mij iets van je leven vertellen? Wie ben jij?

Fons Ik? Een baggerboot!

Anja Je kijkt naar mij en je ziet Els, je kijkt naar onze zonen en je denkt aan Tamara. Je ziet de vrije natuur hier rond onze woning en je denkt aan dat kleine appartementje in de stad.

Fons En ik denk aan het onrecht dat mij is aangedaan. Aan die eerlijke mensen die mij van alles vertelden. Die mij nadien van alles betichtten. Aan die tweede kans die ik wilde en toen men weer mijne kop afkapte. Sommige mensen leven van roddelen en beleven fantasiekes met anderen die van niets afweten.

Anja Maar de biljartclub en de duivenbond...

Fons Pogingen om terug onder de mensen te komen. Maar steeds opnieuw voelde ik me onwennig, voelde ik een soort van wantrouwen, een soort van "men" verdraagt mij, maar vriendschap, échte genegenheid...Ik denk dat ook dat nu helemaal voorbij is...

Anja Om die ene ontgoocheling...vroeger. Je voelt je alleen gelukkig als je de rol van de geslagen hond kunt spelen. Héél de wereld is tegen jou en je vindt dat zelfs héérlijk.

Fons En die flessenvulmachine, die ik zou gesaboteerd hebben? En Gamma, onze zoon, die...

Anja Vergeet het allemaal. Je mag je zwarte vlek zwart laten.

Fons Maar morgen begin je er weer over.

Anja Als je nog eens verjaart...(zet muziekstukje op, dat verre herinneringen opwekt pas getrouwd...)

Fons Moet dat nu?

Anja Je herkent het nog? Twee toertjes rond het bed, op je knieën en als de muziek nog verder speelde, dan had je de vrijheid. Het systeem om sex bij Fons wat langer te laten duren. Vlugge rondjes: vele mogelijkheden, niet Fons?

Fons   Zet die muziek af.

Anja   Ik zal straks boven een nieuw muziekje spelen. De 4 jaargetijden van Vivaldi. Als alles voorbij is trek je de stekker maar uit.

Fons   Ik wil alleen zijn.(zet muziek af)

Anja   Op je verjaardag?

Fons   Ja, juist op mijn verjaardag!

Anja   Vivaldi. Herfst. Winter. Lente. Zomer...(naar deur toe) Ik wacht, Fons...

Fons   Ik wacht ook.(zet zich aan de tafel, denkt na, neemt de krant, zet muziekje van daarnet op, denkt na, leest de krant. Legt krant weg, bekijkt de brieven. Leest vluchtig enkele brieven, reclame, verscheurt ze, neemt brief van huisdokter. Muziekje is gedaan en een ander liedje dat er helemaal niet bij past of in de sfeer aansluit wordt gespeeld, Fons zet vlug en wrevelig de cassette af. Neemt brief en leest. Bij een tweede lezing, leest Fons voor zich uit.)

Geachte heer Fons Verwaterd, vanwege mijn collega, die de gevraagde onderzoeken uitvoerde, heb ik heden antwoord ontvangen. De gedane vaststellingen zullen zeker je verder leven beïnvloeden. Het antwoord dient besproken te worden. Om die reden verzoek ik je een van de volgende dagen eens langs te komen.

(Fons legt de brief neer. Kijkt voor zich uit.) Ik weet het al enkele weken. Maar hij geloofde mij niet. Nog een onderzoekje, nog eens bloedtrekken, nog eens...En toch...(kijkt voor zich uit, wordt kwaad, verscheurt de brief, wenend naar de zetel, huult het uit. Op de achtergrond mooie vrouwenstem, (Els?), die liedje van Fons zingt, zonder begeleiding)

Voetje voor voetje...

(verlichting centreert zich op Fons in de zetel, langzaam uit)

Einde eerste bedrijf.

TWEEDE BEDRIJF

'n Tijdje later.

Fons weet nu zeker dat hij kanker heeft, hij was er al een tijdje zeker van, maar het briefje van zijn huisdokter, dat hij op 't laatste moment van het eerste bedrijf opende, gaf hem zekerheid. Hij vroeg aan de dokter hoeveel dagen hij nog had. De dokter antwoordde daar maar op bij benadering. Fons maakte daar 60 van. Tegen de muur in de woonkamer hangt dan ook het briefje met bovenaan 60 en onderaan 0. Momenteel is ook het cijfer 40 doorstreept. Links van die lijst hangt een dik potlood.

Op de tafel een tekening van de doodskest, die hij zelf maakt. Tegen de muur ook enkele detailtekeningen. Bak met gereedschap naast de tafel; wat gereedschap op de tafel, pakje nagels,...

Tegen de muur: zes planken.

Fons zit met rug naar publiek met schrijnwerkerspotlood in de hand, denkt na.

Fons

Ik dacht dat het eenvoudiger zou zijn. (volgt met potlood enkele lijnen op "plan", recht, naar publiek toe.) De mensen zeggen,...de mensen zeggen, dat het eigenlijk eenvoudig is. Misschien is het ook wel zo. Maar niemand heeft het mij nadien komen zeggen. Op zichzelf is dat natuurlijk eenvoudig. Net als een motor die stilvalt: geen brandstof meer, een defect of iemand die de contactsleutel omdraait.

Aan een jager vroeg ik eens hoe het komt dat hij een konijn kon doodschieten.

Wat er eigenlijk gebeurt. Slechts twee mogelijkheden, antwoordde hij. Plots dood: alleen mogelijk door de schok, de plotse druk op de organen van het lichaam, waardoor alles plots stopt. In dat geval diende het konijn ten minste door 8 à 10 korreltjes hagel geraakt te worden. En de andere mogelijkheid was gewoon: gekwetst en was bloedverlies en slechte werking van organen de oorzaak van sterven na enkele seconden of minuten.

In mijn geval ligt dat wel even anders. Een defect zal ik het maar noemen, maar hoe reageert men daarop?

Toch dacht ik dat het eenvoudiger zou zijn. Ik

dacht: laat me er in de dag mee bezig zijn, dan kan ik 's nachts beter slapen. Maar dat klopt niet.

Het komt eigenlijk maar eens voor in je leven, misschien is het daarom...Doodgaan komt maar eens in je leven voor, eigenaardig...Je gaat maar eens dood in gans je leven...d'as niet veel.

(neemt een plank vast; bekeurt) Plastiek. Dat hout heeft geen geur meer. Ik zei: zes goei planken. Zie dat daar staan. (wrijft over hout) Eigenlijk toch veel tralala voor twee keer niks, ook al gebeurt het maar eens in je leven. Op enkele uren is alles gepiept. Ook al zou men nadien nog kunnen zeggen dat de pastoor schoon gezongen heeft. Mooie zanger! Daar ben je vet mee! Eens dat je dood bent, doen ze met je lichaam wat ze willen en als je daar in de kerk ligt en ze staan daar rond uwe kop twee noten te laag te zingen, dan is dat ook voor iedereen goed.

(naar uiterste plank toe, vergelijkt die met een andere.) Voor de zijkanten kunnen ze dienen. Die mogen toch na enkele maanden doorbuigen. 't Is de bovenkant en de onderkant die een beetje stevig moeten zijn.

(legt een van die planken op tafel, tekent af welk deel van die plank gebruikt zal worden.)

Anja (op met boeken van de bibliotheek in tas, naar Fons toe, bekijkt werkzaamheden, geeft vlugge kus) Het begint er al op te trekken. (kijkt naar kalender) Het zal wel klaar zijn. Of anders moet de laatste dagen de ene of de andere maar helpen.

Fons De schoolmeester misschien. Zou hij het al weten?

Anja Ik denk dat heel het dorp het al weet. Het schijnt dat ze bij de beenhouwer gezegd hebben dat de zot nu eindelijk zot geworden is.

Fons De mensen zouden beter naar de supermarkt hun vlees gaan kopen. Daar wordt minder geroddeld en het is daar goedkoper.

Anja (tas in zetel, regenmantel aan een kapstok.) Misschien komt de schoolmeester wel op bezoek. Gij zegt altijd dat dat een hypocriet is, maar de mensen denken er helemaal anders over. Hij geniet de achting van iedereen, alleen Fons Verwaterd is er tegen.

Fons En met reden. Het is niet omdat MEN iets zegt, dat MEN gelijk heeft? De zot is eindelijk zot geworden. De betrachtingen zijn ingevuld. Nu weet iedereen, wat iedereen al lang wist: ik ben nu officieel zot verklaard. Een hele eer. En weten ze ook dat ik doodga?

Anja (zet zich in zetel, bladert in boeken. Tas neer in zetel, regenmantel weg, zet zich, bekijkt teksten in de boeken) Daar zullen ze nog niet bij stilgestaan hebben. Iedereen gaat dood. Misschien gebruikt hij die fameuze doodskist wel voor hondenkot, of zo, vertelde men...

Fons Ja, maar ééns in het leven, gaat men dood. En ik heb mijn kalender al. Gij nog niet, hé? Zie je de dagen, die er nog zullen komen? 365 in een jaar en voor mij zijn er dat nog 40 in het beste geval.

Anja 't Zal wel meevallen.

Fons (trekt eigenaardige gezichten) Ik moet dringend naar de WC. Dat zal van die pilletjes zijn?

Anja Pilletjes? Misschien. Heb je de vervaldatum al bekeken?

Fons (dringend af)

Anja (bekijkt teksten, noteert wat op papier, selecteert)

Fons (terug op, schikt kleding nog wat)

Anja Dat was een vluggertje.

Fons Die zijn nog niet uitgesloten.

Anja Natuurlijk niet. Als ge het voelt opkomen moet ge niet meer wachten.

Fons (kijkt naar zakje nagels, haalt er eentje uit.) Die zijn nu toch wel iets te kort denk ik. En te dik van kop.

Anja (kijkt naar Fons) Denk je echt? Klop er ene meer in. Eigenlijk moeten die nagels maar voor enkele dagen dienen. Voor de rest wordt alles op zijn plaats gehouden.

Fons Als ge kinderen iets laat doen, dan is het nooit goed. Ze zien niet waarvoor dat moet dienen.

Anja Zelf naar de winkel gaan. Dan moet ge een ander niets verwijten. Wat kent Bêta nu van nagels voor een doodskist? Zijn ze niet goed? Klop er ene meer in of pak uwe fiets en haal er andere.

- Fons Ik kom niet meer levend in het dorp. (bedoelt de boekjes, die Anja van de boekerij meegebracht heeft) Staat er wat in?
- Anja (bekijkt de ruggen van de boeken) Bond Zonder Naam, Verzamelde gedichten, Gezelle, Stervensbegeleiding, en nog wat rommel. Ik moet het eens wat aandachtiger lezen. Van Gezelle misschien.
- Fons Gij hebt gezegd dat ge dat voor mij wilde doen. Maar ge hebt er precies al spijt van.
- Anja Ik zal dat wel uitzoeken, maar mijne kop staat er nu niet naar.(weent) Denk jij dat dat voor mij zo plezant is? Het enige wat ik zie is die fameuze kalender en dat dik potlood dat daar als een slinger van een klok steeds heen en weer bengelt.
- Fons Denk maar dat het een potlood uit een kiezershokje is. (kwaad) En ge moet nu niet beginnen. Er is geen enkele reden om te huilen.
- Anja Maar als ik alleen zal zijn...
- Fons Daar hebben we toch over gepraat? Dat valt best mee; je zult dat zien. En de kinderen zijn er toch ook nog...(naar Anja toe, troost)
- Anja De kinderen...Alfa vrijt al een tijdje en Bêta zal gewoon eens langs zijn neus weg zeggen dat hij zijn gerief gevonden heeft. (weent) En dan zit ik hier alleen...
- Fons Ik heb het je vroeger toch ook genoeg gezegd: op je kinderen moogt ge als ouder nooit rekenen. Ge moet dat zien als een kweek. Wat klein en hulpbehoevend was wordt groot en zoekt zijn eigen weg. De natuur is er vol van. Waarom zouden mensen anders zijn?
Het was onze plicht voor onze kinderen te zorgen en zij zullen nu zelf hun keuze maken. Er is nooit een weg terug, maar morgen valt best mee. Onze kinderen zijn dankbare kinderen...
- Anja Jij hebt ze verhaaltjes voorgelezen.
- Fons Met mijn ruwe handen zachtjes in hun bedje gelegd. Het is toch normaal dat ze nu zachte meisjeshanden verkiezen?
- Luc (op langs achterdeur, blijft in de deuropening staan, gekleed als wandelaar, roept) Volk! Volk!
- Fons Goed dat ge niet geroepen hebt: serieus volk, serieus volk.
- Luc En waarom mocht dat niet?
- Fons Doe me niet lachen in mijn toestand. Alle tijd is kostbaar!

Luc (kijkt naar Anja die de tranen afvaagt, tot Fons) Toch geen ruzie gemaakt zeker?

Fons Als ik nog geen tijd heb om te lachen, waarom zou ik dan tijd hebben om ruzie te maken.

Luc Ruzie geeft inspiratie voor goede voornemens.

Fons Dan zit gij zonder inspiratie?

Luc Valt best mee. Vroeger op een parochie had een pastoor meer mogelijkheden. Nu er geen onderpastoor meer is en de koster in de dag gaat werken...En valt het een beetje mee? (bedoelt het maken van de doodskist) Klopt het plan van de koster? Tegenwoordig kopen ze die dingen en dan moet er niet gemeten worden! (naar zetel toe, alsof hij wil gaan zitten)

Fons En aan verkopen valt meer te verdienen dan aan zelf te maken.

Luc Sommigen maken er een commerce van. Maar ge moet niet overdrijven. (kijkt naar plan) Komt het klaar?

Fons 't Zal wel gaan.

Luc Ik ben toch welkom?

Fons Gij? Altijd. Gij zijt een serieuze mens en die zijn hier altijd welkom.

Luc (tot Anja) Ik ben terug een serieuze mens...

Anja 't Is zijn manier van plagen.

Fons Ik was nog niet uitgesproken. Als ge niet komt om te zagen, of zo, wilde ik zeggen.

Luc (zat bijna in de zetel, recht) Dan heb ik pech. Ik kom om ...te zagen.

Fons Dat kunt gij alleen in de kerk, daar kan niemand je tegenspreken. Voor de rest ben je passé.

Luc Passé?

Fons Ik denk soms dat gij een oude man begint te worden.

Luc Dus toch dat zagen?

Fons Pak ne stoel. Wat nieuws?

Luc (zet zich) Ik ben dan toch gekomen...

Fons Ja, veel te laat. Ik had je al veel vroeger verwacht. Jij laat me ook alleen; ik dacht dat wij vrienden waren?

Luc Ik hoop dat, ja.

Fons Hebt ge al aan de teksten gedacht? En aan een serieuze manier om mij te begeleiden? De tijd wordt kort.

Luc Daar heb ik allemaal aan gedacht. Maar dan op mijn manier. Rust is altijd belangrijk. In alles. Jij maakt je altijd nerveus. Ik heb je vroeger eens gezegd...

Fons Ge hebt al zoveel gezegd. Ik...

Luc Ge moet rustig zijn en proberen dat te blijven. Alhoewel ik moet toegeven dat zolang ge u nog lastig kunt maken, er nog een vrij stabiele toestand is. Die landkaart is veel te vroeg begonnen. Je zit nog boven de 60 dagen!

Fons Dat noem ik een beleefde manier om met iemand te spotten.

Luc Als ik tegen je spreek zoals tegen al de andere mensen uit de parochie, dan zal je dat niet bevallen. Gij hebt een tijd terug gezegd, dat er niet rond de spreekwoordelijke pot diende gedraaid. En ik heb je geloofd. Vele mensen, om niet te zeggen bijna iedereen, willen dat, wanneer het op sterven of van die andere serieuze zaken gaat, er nogal een voorzichtige woordkeuze gebruikt wordt. En als ik recht voor de raap spreek, dan is het ook niet goed. Hoe wil je het nu eigenlijk?

Anja Het zijn zijn pillekes, denk ik.

Luc Zolang hij nog maar alleen pilletjes krijgt, duurt het nog zijn tijd. Met iedere dag naar die landkaart te kijken, geniet hij niet meer van zijn tijd.

Anja Hij is bang dat alles niet tijdig klaar zal zijn.

Luc Wanneer hij niet meer uit zijn bed kan, zal ik wel vlug wat in elkaar flansen.

Fons Wat ben je toch...hard.

Luc En anders zaag ik; wat wil je nu?

Fons Pakt de fles maar en drink een borreltje. En voor mij ook een.

Luc (tot Anja) Gij?

Anja Neen. Straks misschien. (kijkt in tekstboeken)

Luc (zet zich aan tafel, kijkt voor zich uit) Ik ben ook maar een mens, Fons. Iemand zoals gij heb ik nog nooit tegen gekomen. Halfgekken en gekken wel, en zelfs meer dan me lief was. Maar gij zijt normaal, maar te realistisch. (schenkt in) Ik begrijp waarom jij met mensen botst. Gij gebruikt soms te weinig woorden om iets te zeggen. Weet ge: Christus, die had ook met velen problemen. Het is maar nadien dat men is beginnen nadenken. Ik heb gehoord dat de schoolmeester niet verstandig doet. Die reizen en die wandelingen, dat kon in principe toch niet meer, tenzij...Maar hij had dat anders kunnen regelen. (korte pauze, biedt Fons glaasje aan, drinkt) Gezondheid!

Fons (drinkt zonder iets te zeggen)

Luc Vele mensen sterven zonder dat ze het voelen aankomen en voor velen is dat het beste zo. Maar gij weet dat het gaat gebeuren en kunt u erop voorbereiden. Gij kunt je laatste tijd evenveel genieten, als anderen van nog jaren onbewust leven. Tijd is relatief, geluk verdwijnt niet, blijft. (schenkt nog eens in, voor beiden.)

Fons En hoe zit dat nu met die teksten?

Luc Met mijne preek?

Fons Die zal ik wel op papier zetten. Alleen wat ik op papier zet zul je zeggen, dat hebben we vroeger toch eens afgesproken?

Luc Mijne preek, daar komt gij niet aan, Fons. Dat zullen mijn woorden zijn. Wat niet uit mijn hart komt, zal ik niet zeggen.

Fons Als ge 's zondags ne preek houdt dan is die toch ook door het Bisdom in grote lijnen uitgeschreven?

Luc Maar ik gebruik mijn woorden en waar ik achter sta. In uw geval is het beter dat ge er niets van afweet. Ik weet nog niet wat ik ga zeggen, dat zullen de komende weken bepalen. Ik beloof je echter dat ge er van tevreden zult zijn.

Fons Met pastoors kan ik niet redeneren, of misschien valt er helemaal niet mee te praten.

Luc Zo kun je dat noemen, Fons.

Fons En die andere teksten, en de voorbeden en...

Luc Daar is het allemaal nog te vroeg voor, Fons.

Fons Te vroeg, te vroeg...

Luc (recht) Ik ga een wandelingske maken...

Fons Het gesprek was niet interessant zeker?

Luc Ik ben gekomen om eens met je te praten, zoals ik beloofd had, maar nu ik hier toch ben...

Fons Komt ge nadien nog terug binnen?

Luc Laat de fles maar staan.

Fons Wacht nog even. Dat van die Brabançonne, dat hadden we toch al afgesproken?

Luc Brabançonne?

Fons Ge weet weer van niets zeker?

Luc Ja, nu ge het zegt. Ik heb daaraan gedacht.

Fons Dat is goed. Ge hebt er al aan gedacht.

Luc Maar wat ik gedacht heb is niet goed, zult ge zeggen.

Fons Neen? En waarom niet?

Luc Omdat ik beslist heb dat dat niet kan. Dat is provoceren. Héél het dorp zal op zijn kop staan.

Fons Daar heb ik geen moeite mee.

Luc Fons, dat gaat echt niet.

Fons Dat moet gaan. Als ik betaal, dan wil ik dat...

Luc En wie moet dat dan spelen?

Fons De koster. Ik kom nog wel eens kijken of hij dat kan. En op de begraafplaats Dikke Sus van de fanfare. Ik heb het hem nog niet gevraagd, maar voor mij moet hij dat doen.

Luc Voor die selder die hij alle jaren van je krijgt?

Fons Uit vriendschap.

Luc Als Dikke Sus dat doet dan zal de koster dat ook wel doen. En vermits ge maar eens sterft, eigenlijk waarom ook niet?

Fons Ge zijt vandaag precies voor rede vatbaar. Ge zijt de slechtste nog niet. En nu ik eraan denk: die twee rode kaarsen op het altaar niet vergeten!

Luc En de andere wensen?

Fons Ik zie het allemaal nog niet zitten. Ik moet er nog wat over nadenken. Mijn hond Jeruzalem moet achter mijn lijkwagen lopen. Niemand mag zwarte kleding dragen. En in de kerk moet er vrolijke muziek gespeeld worden.

Luc Zoals in de Paastijd?

Fons Vrolijke muziek, zei ik. Ik zal dat met de koster wel afspreken. Ik voel meer voor volksdansmuziek.

Luc Regel dat maar met de koster. Ge zijt toch niet van de wijs te brengen. Als hij dat wil en kan spelen...

Fons Dan moet hij dat maar leren. Desnoods betaal ik 100 fr. extra.

Luc Het zal een feest worden.

Fons Mijn begraafing moet een feest zijn. Het leven eindigt niet met de dood.

Luc Nu hoor ik eens een verstandige mens spreken. Ik ga wat wandelen. In je grote tuin. Ik bedoel: rond dat stukske rivier dat men niet meer gebruikt.

Fons Dat is mijn tuin. Die hoek is van mij. Dat is nog een stukje echte natuur. Maar gij moogt daar wandelen. Blijf niet te lang weg, want we moeten nog het een en ander bepraten.

Luc Er is nog veel om over te praten. Maar die tijd komt nog.(kijkt naar plan) Zal dat geen geknoei worden? Had je niet beter een vakman gevraagd?

Fons Ik heb in mijn leven al veel gemaakt en dikwijls wist ik niet waarvoor het diende.

Luc Dat is zo als ge gaat werken.

Fons Maar dit is anders. Het moet een juweeltje worden.

Luc Met die planken?

Fons Ik weet het: het is maar plastic, maar ik maak er een meesterwerk van.

Luc En dat kussentje van rode vloer...Niet te dik maken, Fons. Anders kom je met je neus tegen het deksel.

Fons Maak dat ge wegkomt en verzuip niet in dat moeras.

Luc (bij de deur, komt terug) Jaarlijks sterven er in mijn parochie tussen de 25 en 35 personen. Als ik met iedereen zoveel last moest hebben...Maar gij gaat niet dood. Gij gaat op reis. Een verre reis. En het vertrek is een feest, een groot feest. Jammer dat vuurwerk zoveel kost, heb je daar nog niet aan gedacht?

Fons Maak maar dat je wegkomt. En ze noemen u ook een pastoor? Een charletang, dat zijt ge.

Luc (naar Fons toe, legt hand op de schouder) Gij zijt een van mijn beste vrienden. En nu ga ik wandelen in die brousse.

Fons In mijn tuin.

Luc Brousse.

Fons Naar de vrijende koppeltjes kijken.

Luc Dat is dan graag meegenomen. Het verjongt een mens.
(af)

Anja Ik vind niet veel goeds in die boeken. Het is allemaal zo vreemd, ver weg van de realiteit. Kijk nu hier: Mijn laaste uur. Zes lijnen en dat is ook een gedicht. (declameert) Mijn laaste uur zal eens komen. Ik zal niet naar de klok kijken. Ik zal ophouden met ademen. De klok zal verder tikken. Weer... dat is toch niets, Fons.

Fons Neen, dat is niets. Dat zegt niets.

Anja Wanneer het avond wordt komt de nacht. Langzaam en er zal geen morgen meer komen.

Fons Ook niets.

Anja Ik zal straks nog eens kijken. Maar als het niets wordt...

Fons Dan is er onze pastoor nog. Of maak ik zelf wel iets. Maar zo enkele gedichten of goede teksten uit een goed boek, vind ik wel nodig.

Bêta (op) Was dat de pastoor niet?

Fons Hij is hier even binnen geweest.

Bêta Al over de prijs van de uitvaart gesproken?

Fons Neen.

Bêta Ik zou er niet te lang mee wachten. Als ge een percentje wilt bekomen, dan moet dat vooraf geregeld worden. En maakt dat een verschil of er veel of weinig gezongen wordt?

Fons Dat weet ik allemaal niet.

Bêta Ik zou een disco-bar vragen. Dan heb je zeker goede muziek. Het schijnt dat de koster de laaste tijd na de consecratie in slaap valt. Hij gaat nogal veel bowlingen en slaapt te weinig gedurende het weekend.

Anja Als hij maar niet snurkt. En op tijd wakker wordt om de Brabançonne te spelen.

Bêta Hij is gaan wandelen.

Fons De pastoor? Dat zei hij toch. Maar hij zal vlug terug zijn.

Bêta En als hij lang wegblijft?

Fons Dan is de kans groot dat hij verzopen is. Het heeft veel geregend de laaste tijd en het water kan daar slecht weg.

Bêta ne Pastoor verzuipt zo rap niet.

Fons Die hebben gewoonlijk alle watertjes doorzwommen.

Bêta En gij zoudt een goede vriend verliezen, dat mag niet.

Fons Een goede vriend?

Bêta Hij praat toch graag met u, Fons.

Fons Dat kan. Maar omdat hij graag met mij praat wil dat nog niet zeggen dat hij mijn vriend is!

Bêta Hij zal voor een schone dienst zorgen. Maar bespreek de prijs.

Fons Daar praat ik niet over. Dat is niet belangrijk. Hij zal voor mij rekenen wat hij voor anderen rekt.

Bêta Lowieke is daar.

Fons Als die verloren loopt dan komt hij altijd hier binnen.

Lowieke (op) Wat een weer de laatste tijd.

Fons Wind en regen, is dat niet goed?

Bêta   Geen weer om een hond door te jagen.

Anja   (neemt enkele boeken, samen met Bêta af)

Fons   Gij zijt er toch doorgekomen. En de pastoor is hier ook geweest.

Lowieke   't Is wat over nu, maar 't zal niet houden. 'k Zit met 'n groot probleem, Fons.

Fons   Probleem?

Lowieke   Ge weet toch dat er vroeger eens twee katten in mijne tuin zijn komen wonen?
Fons   En die de week daarop samen onder een camion liepen?

Lowieke   Ja, dat was een spijtig geval.

Fons   Dat was een collectieve zelfmoordpoging. Kregen die katten geen eten, of wat mankeerde er?

Lowieke   Ik begon er net aan te wennen. Ze waren echt lief.
Fons   't Koste niets...

Anja   (op met boekje open, heeft een goede tekst gevonden) En wat is uw probleem, Lowieke?

Lowieke   Er is nu een hond in mijn tuin komen wonen.

Fons   Ik beklaag dat beest.

Lowieke   Ene zonder merk.

Anja   (legt boek weg, steekt eerst papiertje tussen bepaalde bladzijde)

Fons   Dat is dan ene die in de vlucht gemaakt is.

Lowieke   Met kort zwart haar.

Fons   Dan kan d'er geen lang haar van in de soep komen.

Anja   Fons!

Fons   Als het een paard was, dan krijgt ge er misschien nog een vrouw bij!

Anja   Fons!

Fons   Fons! Fons! Wat is er nu weer?

Anja   Laat Lowieke eens uitspreken.

Lowieke   En ze waren content met mijne huisafval. 't Koste niets.

Fons   Zoals ik al zei.

Lowieke   Fons, ik vind het niet schoon.

Fons   Wat vind je niet schoon?

Lowieke   Dat van dat paard is echt gebeurt. Maar ons Emma...
Was is niet voor dat paard op de boerderij gekomen, dan had ik de dochter niet gekend, maar het moet dan toch nog klikken ook, hé?

Fons   Dat zal wel.

Lowieke   En nu ik naar hier kom met een probleem en ik wat raad van een serieuze mens nodig heb...

Fons   Wat is er nu met die hond?

Lowieke   Ik heb er eigenlijk geen plaats voor en ik heb hem dan maar in mijn kiekeskot gezet. En nu leggen ze geen eieren meer; mijn kippen.

Fons   Maar ze blijven toch leven?

Lowieke   Ja,...

Fons   Dat is dan al een goed begin. Kom, als ge dan toch van een serieuze mens raad wilt. (Lowieke naar de tafel met het plan toe) Kijk (tekent enkele lijnen op het papier) hier maar eens. Ge neemt enkele planken en wat verroeste nagels- dat zijn de goedkoopste- en een hamer. Zo maakt ge een kot voor die hond. Het belangrijkste is dat hij 's nachts uit de wind zit en droog. En geef hem regelmatig eten uit hetzelfde potje. Geef hem een naam en roep die telkens ge erbij komt en zeker als ge eten brengt. Zorg ook dat een klein gedeelte van het kippenhok alleen voor die hond is, of het zou wel eens kunnen zijn dat op een morgen er veel pluimen liggen, zonder kippen. Het belangrijkste is dat die hond, zich thuis voelt en zijn verzorging krijgt.

Anja   Een hond heeft vriendschap nodig, Lowieke.

Fons   Maar eerst een goed kot. Droog en uit de wind.

Lowieke   Ik verlang ernaar...Zo 's avonds met de hond in de living...

Fons   Pas maar op voor uwe vloer!

Lowieke   Gij bedoelt, dat hij wat zou vuil maken? Geen probleem!

Fons Gij kuist toch maar eens per maand wilt ge zeggen?

Anja (tot Fons) En gij maar eens in de tien jaar. Maar wel alle dagen vuilmaken.

Lowieke Alleen zitten is veel erger dan wat vuil opkuisen.
Ik dacht zo, nu die hond er toch is...

Fons Als hij blijft.

Lowieke Ik zal hem verzorgen. Hij zal wel blijven.

Anja Zeker, Lowieke. Goed verzorgen.

Lowieke En dan 's avonds, terwijl ik naar de TV kijk, de hond naast mij in de zetel, of aan mijn voeten. Niet meer alleen zijn...

Fons Is dat dan zó erg?

Lowieke Daar kunt gij niet over meespreken, Fons! Van peizen en horen zeggen is niet hetzelfde als voelen. Die lange avonden en die morgen die maar niet wil komen. Weet ge dat sinds ons Emma er niet meer is, ik altijd met de rolluiken omhoog slaap?

Fons Dat kan.

Lowieke Omdat ik dan nog het licht van de straat zie en wat buitengeluiden hoor. Als 't buitenlicht uitgaat doe ik dikwijls het licht boven mijn bed aan en lees wat in een boekske. Tegen de morgen val ik gewoonlijk in slaap.

Fons Wel, Lowieke, als gij dat zo erg vindt, dan had ge daar al lang iets moeten aan doen.

Lowieke Ja, maar met wie spreekt ge over zo iets. Iedereen heeft zijn problemen. Ze zeggen allemaal, dat alles went. Maar dat is niet waar!

Fons En als dat met die hond wat meevalt, dan zou ik hem mee naar boven nemen.

Lowieke Fons, ik ben blij dat gij mij vandaag zo goed gesteund hebt.

Fons Als ge aan een serieuze mens raad vraagt, valt dat gewoonlijk mee. Zeg, die hond, is dat een vrouwtje?

Lowieke Daar heb ik nog niet aan gedacht.

Fons Hij zou eens kunnen komen buurten met onze Jeruzalem en dan kwam er misschien nieuw leven van voort.

Lowieke   Ik hou u maar van uw werk, Fons...

Fons   Dat is niet erg. Ik ben blij dat gij gekomen zijt.

Lowieke   Ja?

Fons   Ge noemde mij ne serieuze mens, dat doet mij plezier.

Lowieke   En mijn probleem is opgelost.

Fons   (geeft enkele nagels aan Lowieke) Hierzie, dat is beter dan verroeste nagels. Hier moet ge zo hard niet op kloppen. Ze zijn misschien wel wat kort, maar dan klopt ge er maar ene meer in.

Lowieke   Dan ben ik ermee weg.(af)

Fons   (werkt verder)

Anja   (neemt boekje, opent op de bladzijde waar zij een papiertje tussen gestoken had) Ik denk een goede tekst gevonden te hebben, Fons!

Fons   Lees maar voor.

Anja   Deurtje open, deurtje toe. Deurtje open en naar de wereld kijken. De mensen, de planten: het leven. Deurtje toe en eenzaam zijn, alleen en...(onderbreekt) Heb jij er al eens aan gedacht, Fons, dat ik ook eenzaam zal zijn, als gij wegzijt?

Fons   Ja, daar heb ik aan gedacht. Maar nog niet veel. Is dat belangrijk, misschien?

Anja   Voor u niet, denk ik. Het is alleen maar erg voor wie er achter blijft. Deurtje toe en eenzaam zijn...

Fons   Dat went allemaal.

Anja   Gij ligt dan in uw kist op dat rood vloeren kusetje en ik...(weent)

Fons   (troost, streelt) Zo erg zal dat ook wel niet zijn zeker?

Anja   De slechtste vent, is nog altijd beter, dan gene vent. Ik kan Lowieke goed begrijpen. Alleen zijn...

Fons   Maar wij hebben toch ook een hond en er zijn de kinderen toch!

Anja   Kinderen komen en gaan en hebben hun eigen leven. En de hond...

Luc   (off zingt liedje, opent deur, stopt met zingen, kijkt naar Fons en Anja, die

mekaar vasthouden) Zo midden in de dag vrijen, zo geraakt dat meesterwerk nooit af.

Fons De nagels die ik vandaag niet klop, komen morgen wel aan de beurt. Mijn huisje zal tijdig af zijn.

Luc Ik heb Lowieke gezien, kan dat? Ik dacht dat die na de middag ging biljarten?

Anja Lowieke is hier even geweest. Gij hebt gij goed gezien.

Fons Hij zat met een probleem. Hij kwam biechten, zou je kunnen zeggen. Tegenwoordig heeft men daarvoor de pastoors niet meer nodig.

Luc 't Had toch niets te maken met zijn hond? Ik heb hem aangeraden naar een goede vriend van mij te gaan. Iemand met een slecht karakter. Maar met een gouden hart.

Fons Geen vrijende koppeltjes gezien, in mijn tuin?

Luc Het is nogal nat in de brousse. En dat nodigt niet uit. Misschien 'n paar oude vrijsters die elkaar hun voorbije leven vertelden. Sterke verhalen... Maar goed volk. Natuurlijk. (kijkt naar de tafel) Ge hebt Lowieke meer nagels meegegeven dat ik dacht. En aan uwe kalender mankeert iets, maar ik weet niet wat.

Anja Zou je geen borreltje drinken?

Luc Dat de mensen van geen aflaten weten stoort me. En geen klein beetje. (schenkt drie glaasjes in: voor Fons, Anja, en zichzelf, draagt de glaasjes rond) Vroeger herbruikte men het een en ander. Het schijnt dat tegenwoordig gebruikte vrouwenkousen het beste zijn.

Fons Gebruikte vrouwenkousen?

Luc Ja, voor de opvulling van dat rood vloeren kusetje. De koster heeft gezegd dat als ge het iets te groot maakt het zeker op zijn plaats blijft liggen. Santé!

Fons Gij had varkenskwaker moeten worden in de plaats van pastoor. Gezondheid! (drinken)

Luc Neen, eventueel racepiloot. Ik hou van uitdaging.

Fons Die mankeert ge in uwe stiel wel helemaal. Uitdaging.

Luc De warmte, de genegenheid, de liefde, die ik daarvoor in de plaats gekregen heb, geeft mij meer dan voldoening. De mensen komen misschien niet meer biechten zoals dat vroeger gebeurde. Maar ik ben evenveel beschikbaar. En ge zoudt ervan verschieten met hoeveel mensen ik ernstig praat.

Fons Over hondenhokken.

Luc En mensenhokken en mensen die hokken. En mensen die niet kunnen hokken.

Fons Als het zover is, dan zal mijn jongste zoon wel iets komen zeggen en dan roept ge dat maar af in de kerk. Iedereen mag komen, maar met hun gewoon gezicht én deftig gekleed. (doet druk) Eigenlijk moesten wij nog het een en ander bespreken...

Anja Ik zal dat morgen na de middag zelf wel regelen. Ge zijt toch thuis na de middag (tot Luc).

Luc Zie je? De vrouwtjes vragen zelf om een afspraak. (tot Anja) Natuurlijk. Ik zorg voor zwarte koffie en zal de koster ook laten komen.

Fons Dat is goed. Dan kan die al beginnen met oefenen. Voor die Brabançonne moet hij op geen decibelletje zien.

Luc Zoiets hoort hij graag. 't Zal hem plezieren dat hij ne keer op de pedaal mag duwen. Is er voor de rest vandaag nog bezoek geweest?

Fons De bakker geloof ik...Zeg, gij zijt nog niet weinig nieuwsgierig?

Luc Kent gij ene pastoor die graag niets weet? (wil afgaan, maar de oudste zoon en zijn stads liefke komen binnen).

Fons Die zien er goed uit, hé?

Luc Die komen niet uit de brousse.

Claire Alfa!

Alfa Laat maar, schatje...

Fons Ze zijn nog zover niet. Alles op zijn tijd.

Luc Velen vergeten dat. Alles op zijn tijd. Ge doet me echter aan iets serieus denken.

Fons Doe ik u nadenken? Bijna een mirakel. Een pastoor die nadenkt. Legt dat geval maar op tafel! Waaraan had ge gedacht?

Luc Als we de trouw koppelen aan uw dienst in de kerk, dan kan dat voordeliger uitkomen. Er zijn toch altijd kosten, ziet ge...

Alfa Wie zegt er dat wij trouwen?

Claire Alfa!

Fons En wie zegt er dat ze voor de kerk gaan trouwen?

Luc Na jaren samenwonen kan dat ook nog. Het kerkelijk huwelijk is véél meer dan dure foto's.

Fons Voor mij zijn er maar twee mogelijkheden: samenhouden of trouwen voor de kerk. Dat moeten ze maar zelf uitmaken.

Alfa Waarmee bemoeien jullie zich? Kom, schatje! (samen af)

Fons Die kunnen al over serieuze zaken nadenken.

Luc Uwe kalender moet ge aanpassen, Fons.(naar de deur) En nog ne keer goed vrijen. Ge waart daarnet goed bezig, maar uw armen zijn dat niet meer gewoon. Nog ne goede dag. (af)

Fons Repeteren. Repeteren. Die denkt dat ik nog toneel speel? (bekijkt kalender: nog zoveel dagen...)

Anja Ge zoudt beter wat verder werken. Ik zal straks wat oude kousen zoeken, voor dat kussetje.

Fons Eigenlijk nog zo geen slecht gedacht. Met mijn hoofd tussen uw voeten...

Anja (naar kast toe, neemt liedje van Fons, zingt enkele regels terwijl Fons verder werkt aan zijn kist.)
Komen en gaan, voetje voor voetje...

Fons Met meer gevoel. Het is geen gewoon liedje.

Anja (zingt nu heel het liedje, terwijl Fons toekijkt)
Komen en gaan, voetje voor voetje.
Komen en gaan, voetje voor voetje.
Nemen en geven: 't was toch mijn leven!
(enz...)
 (einde liedje, korte pauze, dan omhelst Anja Fons.
 weent. Muziek op achtergrond, met dezelfde melodie:
 komen en gaan...)

Karel (de schoolmeester, met hoedje op, blijft in de deuropening staan.) Er was geen bel aan de deur...

Fons Kom d'er in. Hier is het binnen zonder bellen.
 Hier is iedereen welkom, maar vooral vrienden.

Karel Dat waardeer ik. Vriendschap waardeer ik. Het is de eerste keer dat ik hier in de

buurt kom. Het is zo een beetje uit mijn richting. Jullie wonen hier wel rustig.

Fons De brousse, noemt men dat hier in de buurt.

Karel Ja, zo heb ik dat al eens horen vermelden. De brousse. Vooral rust en natuur. De natuur waarvan ik als schoolmeester zo graag vertel in de klas. Eigenlijk is het daarom allemaal te doen. Het behoud van de natuur, het groen in een natuurlijk biotoop. In de klas praten we natuurlijk over vroeger, hoe het was, wat er nu van de natuur geworden is.

Fons En samen met de veranderde natuur zijn de mensen mee geëvolueerd.

Karel Ja, juist. Wat eens een hutje op de hei was is een opeengeperste woonkern geworden. Huizen vechten om een plaatsje. Maar wie zegt mensen en samenleving, zegt natuurlijk ook bergen afval en milieuverloeding.

Anja Je hoort meteen dat je in het onderwijs staat. Bewust van de waarde van de opdracht: jonge mensen begeleiden naar volwassenheid.

Karel Ja, juist.

Fons En getroffen door de natuur van de omgeving hier kwam je op de idee en hier ben je!

Karel Zo zou je dat kunnen noemen, maar zo is het niet. Ik ben de laatste weken zowat overvallen.

Anja Toch uw geld niet kwijt, zeker?

Karel Neen, spreekwoordelijk, bedoel ik. Het is zo allemaal opeens op me af gekomen. Het heeft me overrompeld.

Anja Je zou er de kluts kunnen bij verliezen.

Karel Ja, juist. Maar we houden het hoofd koel en hebben alles al netjes ingecalculerd. Tussen haakjes: ik kom toch niet ongelegen? En de krant heb je zeker al gelezen? Goed. Want ergens ongelegen komen, daar hou ik helemaal niet van. Ik wou je wat vragen over reizen. Het schijnt dat gij een heleboel documentatie hebt. Ik bedoel zo van iedere streek wat. Waarschijnlijk niet geklasseerd in houders, maar toch op de een of andere manier overzichtelijk.

Fons Ik heb wel zo het een en ander.

Karel Ja, juist. Dat vermoede ik al. Ja, ik ben een beetje overdonderd: men wil nu opeens dat ik een hele boel werk in het parochiaal verenigingsleven op mij neem. Als schoolmeester wil men dat ik me wat meer op de eerste rij ga zetten.

- Fons Politieke belangstelling?
- Karel Alsjeblieft! Neen! Men wil dat ik die reizen doe en nu ik een computer gekocht heb zou ik ook de gemiddelden van de biljartclub moeten op schijf zetten. Ja, die verzekering van mijn vrouw, verplicht me wel het een en ander. En van het een en ander zou ik dan kopieën kunnen maken. Zo een beetje van het mes op de keel, zou men dat kunnen noemen.
- Fons Er zal nog wel het een en ander bijkomen. Heb je er al aan gedacht dat volgend jaar weer een nieuw gemeentebestuur moet gekozen worden? Als je zo actief bent in het verenigingsleven, dan kan men niet naast je heen kijken.
- Karel Neen, dat zou alles door elkaar halen. Mijn inzet is belangloos. Voor het goede doel. Het verenigingsleven wat aanzwengelen. Helpen waar ik kan. Ook een beetje meer uithuizig zijn.
- Fons Maar als dat dan wat opbrengt. Men zal meer aan de verzekering van uw vrouw denken.
- Karel Ze heeft het nu al druk genoeg. En de kinderen... Neen, nu mijn huis en mijn tuin volledig in orde zijn, kan ik wat meer genieten van het leven. Ik moet ook meer mijn verantwoordelijkheid opnemen in de parochie. Het zal wel wat kosten. Wat pintjes hier en daar, je kent dat, hé? Maar er is ook de ruime voldoening. Mensen helpen.
- Fons Het zal veranderen in ons dorpje. Er zal een nieuwe wind waaien. Nieuw leven in de bewegingen. De biljartclub zal een nieuwe biljart kopen en er zullen nieuwe leden bijkomen. Jonge mensen zullen zich geroepen voelen.
- Karel Je begrijpt het. Een reis naar Luxemburg voor over twee maanden. Een hele trip. Maar het doel is enig.
- Fons Documentatie...
- Karel Ja, zo wat er kan beleefd worden. Wandelen en zo...
Ik wil er werk van maken.
- Fons Ik herinner me dat ik me daar vroeger ook een tijdje mee heb bezig gehouden. Dat viel best mee.
- Karel Men vertelde mij dat je wel wat papieren van het een en ander hebt en dat mag niet verloren gaan, vind ik.
- Fons Documentatie...Laat me eens nadenken. Anja, weet jij waar ik daar mee gebleven ben?

Anja Hele kasten waren dat. Luxemburg in blauwe fardes, Nederland in gele en België in rode. En dan was er nog Duitsland en Spanje en Zwitserland.

Karel Zwitserland?

Anja Hele kasten.

Karel Als ik dat zou kunnen inzien, bestuderen...

Fons Natuurlijk. En waarom niet. Ik heb dat een tijdje gedaan, die reizen, bedoel ik. Maar ik was eigenlijk de ideale man niet voor zoiets. Ik miste de gedegen achtergrondinformatie. Jij als schoolmeester zit er midden in.

Karel Dat zegt men, dat zegt men.

Fons En je zou meteen wat willen meenemen?

Karel Als dat zou kunnen?

Fons Zeker, zeker! Anja...

Anja Het spijt me. Maar ik vrees dat er van al die kasten vol papieren rommel niet veel meer overblijft.

Fons Wat? Waarom? Rommel? Waar ik jaren aan gewerkt heb?

Anja Ik moet je wat bekennen, Fons. Gisteren heb ik met autobanden en wat rommel een vuurtje gemaakt. En omdat dat niet zo best lukte, heb ik er wat papier moeten bijhalen en weinig was niet genoeg.

Fons Je bedoelt toch niet dat je met mijn documentatie...

Anja Eigenlijk bedoel ik dat juist wel.

Fons Dat is ongehoord. Dat is een moord. Waar ik jaren...

Karel Toch geen grapje, zeker?

Fons Grapje? Zeker niet. Mijn vrouw lacht bijna nooit.

Karel Maar dan is dat allemaal verloren?

Anja Ik denk dat je dat juist inschat. Vermits mijn man dat toch niet meer kon doen, en die rommel en afval niet wilde branden.

Karel Ik begrijp je. Maar dat is een ramp.

Fons   Ik leef met je mee. Het is een ramp.

Karel   Dan moet ik helemaal van voor af aan beginnen.

Fons   Dat zal je best lukken. Het spijt me echt.

Karel   Ja, nu ben ik echt onder de indruk. Ik had gehoopt.

Fons   Ik heb ook gehoopt. Maar hopen baat altijd niet.

Karel   Neen, hopen alleen volstaat altijd niet. Je bent ernstig ziek, heb ik vernomen.

Fons   Zo kun je dat noemen. Er zijn zelfs mensen die zeggen dat ik doodga, maar dat zal wel niet waar zijn, denk ik. Eigenlijk gaan we allemaal dood. Maar zo vlug gaat dat wel niet.

Karel   De pastoor zei dat je ernstig ziek bent. Maar wat is ernstig ziek? (wijst op doodskist) Is dat echt je...

Fons   Ja, ik knutsel maar wat. Is het niet voor nu, dan is het voor later. Ik knutsel nu eenmaal graag.

Karel   Je werkt toch volgens plan.

Fons   Goed dat je zo het een en ander wat ik vroeger in het verenigingsleven deed spontaan overneemt. Vorige week stond heel het huis vol met bloempotten. Gewoon bedankingen: van de biljartclub, de duivenbond, de reisclub, en wat nog allemaal. Het doet goed. Wel jammer dat nu jij je spontaan hebt aangeboden mij te vervangen, ik je niet kan helpen met wat documentatie.

Karel   Ik ben onder de indruk.

Fons   En ik zal eens goed rommelen en als ik nog wat vind, dan laat ik het je wel bezorgen. Ik wens je alle succes met je inzet in 't dorp. Het is voor mij echt een geruststelling: wat ik begonnen ben, zal kundig verder gezet worden.

Karel   Goed. Ja, dan ga ik maar. Ik wens je alle succes (bedoelt de kist) en een spoedig...herstel. Of zit er dat niet meer in. Is die kist echt, je...

Fons   Men zegt dat en omdat dat indruk op mij maakt heb ik maar enkele planken genomen. Je weet echt nooit.

Karel   Het is al laat...

Anja   Tot ziens.

Karel   Tot ziens en ...bedankt (af)

Fons Heb jij écht al mijn documentatie zo maar verbrand?

Anja Neen, waarom zou ik? Alles wat van jou is, zal ik als een relikwie bewaren. Dat van die bloempotten, ik wist niet dat men je zo geraakt heeft.

Fons Nergens, van niemand één enkele bedanking. Zelfs geen stomme telefoon. Nu men weet dat ik doodga, laat men mij vallen als een baksteen. Waar is de menselijke warmte? Wat betekent een mens in deze wereld?

Anja We hebben die sjarletang er toch samen goed van langs gegeven. Is dat geen menselijke warmte? Zoek niet in de wereld, de wijde wereld: hier in je eigen huis, hier moet je die warmte ervaren. Als het van buiten je huismuren moet komen, dan heb je niet veel te verwachten. Wij moeten één zijn. Zeker nu.

Fons (omhelst zijn vrouw) Kun je geloven dat het me nu meer deugd doet dan vroeger, toen in je streelede om nadien een nummertje op te voeren?

Anja Voor nummertjes maak ik altijd tijd. En als ik mijn ogen toedoe ben je meteen twintig jaar jonger. Waar wachten we op?

Fons Straks. Straks. Hier gaat dat toch niet.

Anja Straks dan. Ik reken er op. (zingt stukje van het liedje van Fons) Komen en gaan, voetje voor voetje.
Komen en gaan, voetje voor voetje. Nemen en geven: 't was toch mijn leven...

Fons (maakt zich los uit de omhelzing) Er is nog zoveel te doen. (denkt na) Eigenlijk zouden we nog eens moeten repeteren.

Anja Wat repeteren?

Fons Ge weet wel wat ik bedoel. Als ik dood zal zijn, wil ik hier in deze hoek staan. Deksel op de kist. En al mijn vrienden- dat zijn er wel niet veel- kunnen dan afscheid komen nemen. Dat moet op een bepaalde manier gebeuren.

Bêta (op) Lowieke en Amelie staan op 't straat te praten.

Fons Laat ze maar praten.

Bêta Ze staan nogal kort bij elkaar.

Fons Als ge een dagje ouder zijt kunt ge al zo luid niet meer roepen.

Bêta Ik denk dat er iets tussen die twee is.

Fons Zolang er iets tussen is kan het geen kwaad.

Anja En anders ook niet.

Fons Roep ze maar binnen. Dan kunnen ze mee repeteren.

Bêta Wat repeteren?

Anja De groet aan de overledene.

Bêta Wat voor een komedie is dat?

Fons Héél die voorbereiding is één komedie. Tot het moment waarop ik doodga. Dan zal alles in 't honderd lopen. En dat wil ik niet. Roep ze maar binnen.

Bêta (af, een beetje met tegenzin)

Fons (tot Anja) Help de tafel maar verzetten! (verzetten samen de tafel)

Bêta (op, gevolgd door Amelie en Lowieke)

Lowieke Wat gaat er nu gebeuren?

Fons Ge weet dat ik alles graag goed voorbereid heb. De kist is nog wel niet af, maar dat zie ik wel zitten. Maar wanneer ik in die kist zal liggen, toch zeker de eerste dag, moet er hier in huis wat orde heersen. Vooral geen paniek en géén tranen.

Bêta We kunnen er toch niet bij staan lachen, hé Fons?

Fons Dat moet ge zelf weten. Lachen mag, maar dan op een manier dat ge er zelf plezier aan beleeft. We gaan het groeten aan de overledene eens inoefenen. (zet twee kaarsen op de tafel, doet de kaarsen in brand, dooft het licht, denkt na, neemt colaflesje uit kast, giet wat wijwater daaruit in glas, zet takje in glas)

Lowieke Kaarsen, dat geeft zo een speciale reuk. Dat licht, daar voel ik niet zo veel voor Fons. Het doet me te veel denken aan zaken van tussen licht en donkere. Maar met een aangepast muziekske, zie ik het dan weer zitten.

Fons Dat muziekske is voor later, als mijne kalender vol met kruiskes staat.

Lowieke In orde. Er moet verschil zijn tussen echt en voor te lachen.

Fons Dit is de generale repetitie van een belangrijk toneelstuk.

Lowieke Een drama in vier bedrijven!

Fons Een klucht in twee bedrijven. Amelieke: gij eerst.

Amelie Ik? Wat ik eerst?

Fons Nu moogt ge eens uw gedacht over mij zeggen.

Amelie Dat zal ik in het tweede bedrijf dan wel doen.

Fons Wat ge zegt is toch maar om te oefenen. Wat ge van mij denkt is niet belangrijk. Begin maar.

Amelie Het is lang geleden dat ik nog toneel gespeeld heb. Als ge dat toneelspelen kon noemen.

Fons Hier kunt ge er niet doorvallen. Ieder speelt zijn eigen tekst.

Amelie (naar aangewezen plaats toe, maakt met takje een kruisje, is wat kwistig met het wijwater) 't Was een goeie vent. Is 't goed zo?

Fons Verder ge zijt goed bezig.

Amelie 't Was een goeie vent. Alleen soms wat lui, maar venten werken niet graag. Dat is eigenlijk de reden waarom ik niet getrouwd ben. In 't begin als ge vers getrouwd zijt lopen ze hun poten onder 't lijf. Schatje van hier en schatje van daar. Maar na een tijdje gaan ze naar de tuin als er in 't huishouden iets moet gebeuren. Dan zoeken ze een extra hobby en maken nog van hun oren als het eten niet klaar is.
Venten...

Fons Dat trekt toch op niets, Amelie.

Amelie Niet goed. Wacht maar voor het tweede bedrijf. Tegen ben ik gerodeerd.

Fons Opnieuw! En met gevoel.

Amelie (zal het nu maar vlug afhandelen) 't Was een goeie vent. Goei manieren en altijd even vriendelijk.

Anja Dan hebt ge hem toch niet goed gekend.

Amelie Ik was er niet mee getrouwd. Juist. Maar voor mij was het een goeie vent. Misschien zou ik wel zo ene gewild hebben, maar er WAS maar éne Fons Verwaterd.

Anja Als dat het probleem was. Er waren dagen genoeg dat hij beschikbaar was.

Amelie 't Kan zijn dat hij soms wat tegen viel, maar wie is nooit kort van stof? Of tegendraads?

Fons Er wordt hier gezeverd.

Amelie Ge hebt gelijk. Maar ge pakt heel dat geval véél te serieus op, Fons!

Fons Serieus, serieus: ik ga maar ene keer dood.

Amelie Dat zal maar goed zijn ook. Peizde gij dat na ne keer doodgeweest te zijn, dat het hier nog te wennen valt? Dood is dood en wie nog zou terug komen is er te veel. Iedereen trekt zijn plan en alle gaten worden opgevuld. Ik ken iemand uit mijn familie die drie keer getrouwd is geweest.

Lowieke Drie keer dood is erger denk ik.

Fons En zijn die drie mannen allemaal dood?

Amelie Natuurlijk.

Fons En als die venten zouden terugkomen?

Lowieke Dan was dat iets als drie mannen en een vrouw in een bed. Ik peis wel dat er vrouwen zijn die daar hun mannetje zouden kunnen staan.

Anja Zouden ze tegenwoordig nog bedden maken die al dat gewicht kunnen dragen?

Lowieke Zo'n hoop kan beter op de grond slapen.

Anja En daarbij: drie mannen zou ik wel afkunnen!

Fons Ja?

Anja Natuurlijk. Ge laat ze in de dag wat werken. Geeft hen 's avonds een vol bord tomatensoep en als ze durven in de zetel gaan zitten, dan zet je gewoon de TV aan. Zelfs als ge niet gewerkt hebt valt ge er al bij in slaap.

Lowieke 't Is te zien!

Anja Wat is er te zien?

Lowieke Bij iedereen zou ik niet in slaap vallen.

Anja Ze zetten misschien niet overal de TV op?

Lowieke Misschien ben ik ook eens jong geweest...

Fons Dat is niet erg. Als 't niet lang duurt hebt ge er ook niet veel aan.

Amelie Zeg Fons, waarvoor dient die komedie hier eigenlijk?

Fons   Komedie?

Amelie   Wel die kist en zo...

Fons   Dat heb ik toch al verteld. Ik zal het nog eens zeggen: 't schijnt dat net voordat ge doodgaat als in een flits héél uw voorbije leven beleeft. Ik wil nu al weten hoe dat moet overkomen.

Lowieke   Aan uw toekomstig leven hebt ge niets, als ge doodgaat, peis ik.

Fons   Al wat voorbij is!

Amelie   (tot Fons) Denkt gij nu echt dat de mensen hier, nu, hun gedacht gaan zeggen?

Fons   Ik weet wat ik er moet bijdenken.

Amelie   Dan is het goed. Ik heb gezegd dat gij ne schone vent waart, en ik meen dat!

Lowieke   Twee keer pech. Eerst dat Fons getrouwd was voor ge hem leerde kennen en nu, nu gaat hij doodvallen.

Anja   Zover is het nog niet.

Fons   En nu Lowieke!

Lowieke   Wat moet ik zeggen? Wat hoorde gij graag?

Fons   Ge moet uw gedacht zeggen, hé?

Lowieke   (trekt ernstig gezicht, sopt palmtakje in wijwater, geeft denkbeeldige overleden een "nat" kruisje, takje terug weg, iedereen volgt aandachtig, na korte pauze) 't Was een nuttige idioot! (doet pas achteruit)

Fons
Bêta   De volgende!
(takje met wijwater, enz) Hij had zijn goede kanten en het is jammer dat slechts weinigen daaraan gedacht hebben. Hij redeneerde wat veel in zwart/wit verhoudingen. Kon lekkere soep koken.

Fons   De volgende!

Anja   Wat moet ik nu zeggen?

Fons   Uw gedacht.

Anja   Dan zal ik mijn stukske maar spelen. (takje, kruisje,...) Hij had meer zijn gedacht moeten zeggen en wie hem benadeelde de waarheid moeten zeggen. Hij

praatte te weinig. Goed zo?

Lowieke De ceremonie is afgelopen, zeker Fons? Ik moet nog wat gaan werken, ziet ge...

Fons Ik heb nu toch al een gedacht. En iedereen heeft wat bijgeleerd.

Lowieke Dan ben ik weg. Ik kom nog wel eens langs. 't Zal een schoon kist worden. (naar deur toe)

Amelie En ik ga hier en daar nog wat buurten. Salu! (samen met Lowieke af.)

Bêta Dat kan nog een koppeltje worden.

Fons Uit liefde of eigenbelang? Dat kan.

Bêta Ik ga ne keer kijken of ze al voorbereidselen treffen, ge weet wel wat ik bedoel, Fons...(naar af)

Alfa (loopt tegen Bêta bij het opkomen)

Fons (ziet zijn twee zonen) Kom eens, alle twee!

Alfa Algemene vergadering.

Fons Zo zou je dat kunnen noemen.

Alfa Ik hoorde precies de generale repetitie van een toneelstuk.

Fons Zo zou je dat kunnen noemen. Eén belangrijk acteur ontbrak.

Alfa Ik?

Fons Misschien.

Alfa Of was het een publieke biecht?

Bêta De laatste groet aan de overledene.

Alfa De kalender is nog niet half...

Fons Bij een toneelstuk moet ge toch ook betalen, voor je het éérste bedrijf gezien hebt. Hier gaat het over het gedeelte na de pauze.

Alfa Fons, gij leeft in een speciale sfeer. Op een plaats ver van hier. Kunt ge niet een tijdje bij ons blijven, gewoon? En dan zien we wel!

Fons Zo gewoon is dat allemaal niet. Ik moet me inleven. Nu al ver weg zijn. (naar

beide zoons toe, legt armen rond hun schouders, korte stilte) Beseffen jullie wel goed (houdt even op...)

Bêta We wéten het, Fons. We weten het.

Alfa En ik wéét het ook.

Fons Laat me uitspreken. Beseffen jullie wel goed wat het wil zeggen dat IK jullie uit liefde gemaakt heb?

En dat met mijn heengaan die liefde niet eindigt? Héél diep in jullie brandt iets dat je van mij gekregen hebt. Of ge nu wilt of niet. Ik zal altijd in jullie voortleven. Weet je nu wie ik ben en wat dat betekent?

Alfa Als ge wilt, Fons, dan zal ik ook wel mijn rol spelen in die generale repetitie.

Fons Ik voel me moe. (naar zetel toe) Bedankt, Alfa. Ook jij bent mijn zoon. Vergeet dat nooit! (zet zich in zetel) Anja mag gerust trouwen, als alles een beetje voorbij is. Ik wil dat jullie dat nu weten. Dat daar later nooit een verwijt over valt. Als ik weg ben moet ze voor de rest van haar leven geen kou voeten hebben 's avonds. En jullie kinderen, later, als het er zou van komen, moeten mijn naam niet dragen. Mijn naam mag vergeten worden, maar mijn slecht karakter niet. Ga nu maar. Ik wil wat rusten.

Alfa (en Bêta samen af)

Anja (neemt 2 glazen, schenkt in en biedt Fons een glas aan) Het is precies of ik vandaag al voor de rest van mijn leven alleen ben. Was dat allemaal wel goed, Fons?

Fons Ik weet het niet. (kijkt naar glas) Op wat gaan we drinken?

Anja Op wat ONS nog rest. Op die 40 kruisjes die nog op de kalender moeten komen en het gordijntje dat dan alles zal zwart maken.

Fons Ik drink op de vrouw die weet dat ze mijn leven moest delen met voorbije dromen. En die mijn dromen in haar leven als een stukske van zichzelf beschouwt. (drinken.) Zou je later hertrouwen, Anja?

Anja Wie hertrouwt wil iets vergeten, opnieuw beginnen, een streep trekken, een leegte opvullen. Uw dromen, uw leven, kunnen nooit door iets anders vervangen worden.

Fons Jaren kou voeten...

Anja (zet zich op armleuning van de stoel, stilte)

Fons Anja, schatje van mij: WIE BEN JIJ? HEB IK JE OOIT ECHT GEKEND?

WIE BEN JIJ? (streling).

DOEK

DERDE BEDRIJF

De kalender staat vol met kruisjes. De woonkamer is omgevormd tot een rouwkapel, zij het dan een "speciale rouwkapel". Rechts midden een tafel met daarop en daarrond bloemen uit de tuin en kamerplanten. Voor de tafel een bijzettafeltje met daarop en er rond al de persoonlijke bezittingen van Fons (kleding enz.) Achter de tafel: de kist. Op de kist staat gebrand: **Vlaming, maar vooral: mens**

De kist moet nog een laagje verf krijgen. Het overlijden is toch nog iets te vroeg gekomen...

Met selectieve belichting wordt hier een speciale sfeer geschapen. Spot op de kist en even daarvoor, zodat wie de overledene komt groeten, gescheiden is van de andere aanwezigen. Wie de overledene gegroet heeft, stelt zich links vooraan op. Zij zijn minder belicht dan wie groet.

- Bêta (staat in de buurt van de kist, gaat naar de klankinstallatie en zet de muziek op, steekt 2 rode kaarsen in brand, kijkt na of alles in orde is. Doosje met pralines, glazen, fles spuitwater, cola, sterke drank, palmtakje...)
- Amelie (op, met aangepaste kleding, is onder de indruk, geeft Bêta een hand.) Hij is toch wel écht dood, hé?
- Bêta (schenkt Amelie een glaasje in) Kijk zelf maar. Je hebt hem toch zien aftakelen de laatste dagen... Genever is toch wel goed zeker? (biedt glaasje aan)
- Amelie (met glaasje naar Fons toe) Met Fons weet je nooit. Zie dat hij seffens uit zijn versterkte burcht komt en mij uitlacht...
- Bêta Dat plezier zou je hem wel gunnen, zeker?
- Amelie Hij is echt dood.
- Bêta Staat de muziek niet te luid?
- Amelie Daar ken ik niets van...
- Bêta (stelt zich links vooraan op, hoort eigenlijk niet wat wie groet zegt)
- Amelie (kijkt nog eens in de kist) Ja, hij is echt dood. Of moet ik hem eens kittelen? Je weet nooit...(zet borreltje neer, geeft kruisje met palmtakje, drinkt terug van glaasje, bekijkt alles) Hij is dan toch nog een dagje te vroeg gestorven. Maar een laagje verf is vlug gegeven. Een schoon kist. Fonske, zot Fonske uit de brouse,

écht dood? 'k Zal me hier niet meer thuisvoelen. Eigenlijk is er een stukske van mezelf gestorven. Niet dat ik hem zo sympathiek vond. Het was een schone vent. 'k Zou hem wel gewild hebben. En een beetje zot neem je er maar bij. Iedere vent mankeert wel iets. De ene rookt, de andere wilt altijd gelijk hebben, en te lui is de grote hoop.

Nu hij dood is, is hij dood. Ze zullen er over roddelen, in 't dorp. Men zal van alles vragen over zot Fonske. Deze keer zal ik niet meedoen. 'k Zal me onnozel houden. 'k Zal alleen maar zeggen: 't was ne rare, maar 't **was zijn leven**. Iedere mens loopt met zijn eigen lichaam rond, leeft zoals hij denkt dat het moet. En het eigenaardige van alles is dat men voor de mensen is diegene die men van je gemaakt heeft.

Ge moogt een brave mens zijn, maar als iedereen zegt dat ge ne luierik zijt en thuis een lastige vent, dan moogt ge bijne ne heilige zijn: ge zijt wie men zegt dat ge zijt. Als men zegt dat ge kwaad van iemand vertelt, dan bestaat de kans dat de volgende dag er al iemand niet meer met je spreekt. (naar schoteltje met pralines) Fons heeft dat allemaal goed geregeld. 't Zijn goei pralines.

Fons, jongen, ik heb het misschien nog niet gezegd, alhoewel ik vermoed dat ge het al lang wist: ik heb véél achter uw gat geroddeld. Roddelen is nu eenmaal een stukske van mijn leven. Ne mens moet over iets praten en gij neemt me dat zeker niet kwalijk.

Ik heb spijt dat ik niet meer met je kan praten. Ge waart ne echte vent. Salu! (wenend naar Bêta, geeft hem een hand) Het was een echte Fons. Bêta jonge, weet ge wel goed wie ge verloren hebt? 't Was ne rare kwast, misschien een beetje zot...nee, ik kan het nog altijd niet geloven...(zet zich in stoel, weent)

Anja (op samen met Alfa)

Amelie (naar Anja toe) Hij was toch zo een goede vent, Anja...Het was de vent die het minst mankeerde van al de venten die ik gekend heb. Mijn innige deelneming, Anja. Ge zult het nu zonder Fons moeten stellen.

Anja Fons is niet dood, Amelie.

Amelie (naar kist toe) Ik peis het eigenlijk wel. Hij is dood. Zo stil kon hij anders niet blijven liggen. Hij lacht niet. Hij vloekt niet. Hij is echt dood.

Anja Mensen als mijne Fons gaan nooit echt dood.

Amelie Ik snap het niet.

Anja Zijn stoel zal blijven staan. Zijn kleding blijft in huis. Zijn zweet, het weinige dat hij ooit gelaten heeft, zal ik altijd bijven ruiken. Met mijn ogen open of toe: ik zal Fons altijd zien. 't Was gene vent om te kussen of te smossen. De zeldzame keren dat hij over mijn borsten wreef, kronkelde heel mijn lichaam. Er is maar één Fons; en hij zal nooit sterven! (langzaam naar Bêta toe, kijkt voor zich uit)

Amelie Zo een vent kunt ge niet vergeten.(blijft even voor de kist staan, schudt het hoofd

en geeft Alfa dan een hand) Ge zijt uw vader verloren, jongen. Ik leef met je mee. Gecondoleerd! (gaat in de buurt van Anja staan, als twee vriendinnen)

Alfa (in het licht van de spot, raakt de kist aan, kijkt voor zich uit) Mijn vader...Ik moest hem Fons noemen. Dat was normaal, vond hij. Vader duidt op een verhouding tussen mensen, die spontaan groeit en niets te maken heeft met wie wie gemaakt heeft, zei hij.
Fons...mijn vader... Ik heb hem gehaat en bemind. Ik weet niet meer wanneer ik hem haatte en wanneer ik hem beminde. Soms denk ik dat het gene normale was. (naar fles toe, schenkt zich in) Ik drink dit glas op je gezondheid,...**vader**. Je had me gezegd dat ik het zo moest doen. Al heb ik in het verleden niet altijd gedaan wat je vroeg en je soms belachelijk gevonden: ge waart een speciale.

Voor mij moet ge niet studeren, zei je en ik geloof dat ge dat ook meende. Het belangrijkste is dat ge gezond kunt redeneren. Weet wat belangrijk is en wat bijkomstig is.

Als vader heb ik niet zoveel aan je gehad. Ik was veel op internaat en telkens ik thuiskwam moest ik even aan je wennen.

Jammer dat ik nu pas aanvoel dat ik je te weinig ken en dit een gemis vind. Ik hoop dat ik je ooit zal leren begrijpen. Je leefde in zo een speciale wereld.

Je zult nog groeien als een reus, in mijn gedachten. Ik mis je...**vader**! (wenend naar Anja toe, houdt haar hand vast...)

Bêta (naar de kist toe) Het is hier stil,...**vader**. Gaat het, **vader**? Heb je het niet wat koud? (streelt kist, gaat dan naast Anja staan- tussen Anja en Amelie. Anja en haar twee zoons zijn beter verlicht dan Amelie.)

Lowieke (op, kijkt rond, kijkt in de kist: is hij wel écht dood?, schudt het hoofd) 't Is toch te plots gekomen. Ik zal hem missen. Voor die reizen met de duivenbond. Ja, die met zijn spaarkaske en verzekering. Die werkt met bijbedoelingen: net als een politieker. Zich in de kijker werken, zogezegd iets voor u doen en dan maar de mensen tot sparen aanzetten of praten over een betere verzekering, enz.

Fons was ene van het zuivere ras. Een stukske idealist. Een nuttige idioot. Wat men ook over hem roddelde: ge kon er altijd op rekenen. Maar hij kon of wilde zichzelf niet verkopen.

(schenkt zich een glaasje in, drinkt leeg, schenkt nog eens in) Zie dát doet me iets: hij heeft aan alles gedacht. Als iedereen die doodgaat op voorhand een fles zou klaar zetten, zou het leven eens zo interessant zijn.

Hij was de enige waartegen ik kon winnen met het biljarten. En toch liet hij me niet winnen, om mij een plezierke te doen...waarom zou ik nu nog biljarten?

Eigenlijk was hij ook een stukske pastoor, maar dan ene die geen missen doet. Maar zo een eigen evangelie zou hij wel kunnen uitvinden. Het geloof is er voor de mensen en niet voor de kerk of de pastoors zei hij altijd. Niemand had de wijsheid in pacht en iedereen moest zich altijd de simpele vraag stellen: wat zou Kristus in zo'n geval gedaan hebben? Geloof moet een mens gelukkiger maken, zei hij altijd.

Ik zal hem missen. Hij heeft mijn leven veranderd: hij heeft me doen nadenken.

En ik zal nog lang moeten nadenken voor ik hem helemaal begrijp.
Fons, jongen, het leven is maar een zottekesspel, hé? Maar doodgaan is het laatste. Goei reis, hé! (drinkt nog eens, geeft kruiske met palmtak, naar Anja toe)
Gecondoleerd, Anja. Ik weet dat gij hem kwijt zijt, maar ik zal hem ook erg missen)

- Anja Bedankt omdat ge gekomen zijt, Lowieke.
- Lowieke Innige deelneming! (tot Bêta en Alfa. Gaat naast Amelie staan.)
- Anja (schikt het een en ander)
- Luc (op, ziet vrouw) Mijn innige deelneming, Anja. 't Is er dan toch nog vroeger van gekomen dan ik dacht.
- Anja (wijst naar de kalender) Zijne tijd was toch om.
- Luc Ja, maar zo op de dag af kan het niet gebeuren, dat zou te eenvoudig zijn.
- Anja Maar het kan eenvoudig zijn. Komt ge kijken of hij wel echt dood is?
- Luc Ik ben zo vlug mogelijk gekomen als ik maar kon.
- Anja En is hij wel echt dood?
- Luc Moest hij niet echt dood zijn, dan roep ik volgende week wel af dat ik me ne keer vergist heb, of zo iets. Vorige week waren ze in het Gildenhuis al over de kist aan het praten. Een hele hoop wilde de kist al eens komen bekijken. Een soort van toerisme...
- Anja Ze zal in de kerk te bekijken zijn. En Fons zal er in liggen en in zijn linkerbroekzak zal een stukske van twintig frank steken: zonder geld gaat hij niet van huis. 'n Borrel? Of 'n waterke?
- Luc Wie drinkt er nu water op zo'n moment?
- Anja (schenkt borrel in, terug tussen Bêta en Alfa)
- Luc (drinkt) Gezondheid. (naar kist toe. Denkt even na)Gezondheid, Fons.
Ik ben op drie parochies priester geweest. In iedere parochie komt ge van die speciale gevallen tegen. Maar zoals Fons was er maar ene. Recht voor de raap. Altijd zei hij zijn gedacht. Soms ne keer vergeten hardop te denken had hem véél vrienden gegeven. Maar dat soort vrienden wilde hij niet.
De enige privacy die wij hebben, zei hij, zijn de gedachten die nog geen woorden gevonden hebben.
En hij had voor alles woorden. Het was een gelovige op zijn manier. Een soort dertiende apostel, eentje van de moderne tijd.

Hij heeft velen doen nadenken over het geloof. Dingen waar anderen achteloos aan voorbij gingen, dààr dacht hij aan.

Misschien had ik hem meer gelijk moeten geven, maar dan was het gedaan met discutenen...

ne Mens is gene patat, zei hij, en toch...

Fons, jongen, het is niet serieus dat ge zo vroeg zijt moeten doodgaan.

Gij zijt de eerste die mij zoveel last gegeven heeft met de voorbereiding van zijn eigen begrafenis. Bij mijn doopsel was ik er wel bij, zei je, en ik weet niet hoe dat allemaal verliep. Maar bij mijn begrafenis, wil ik dat alles gebeurt zoals ik het wil. Ik heb eigenlijk zaken beloofd, die veel geroddel zullen geven. Het zal echt gebeuren zoals afgesproken.

Ik kom je ook bedanken. Zolang je leefde zou ik dat niet gedaan hebben. Nu ge me toch niet meer kunt horen: bedankt Fons. Ik zal je nooit vergeten. (geeft kruisje) 't Is een schoon kist, Fons. (naar Bêta en Alfa, geeft hun een hand) Uw vader had misschien meer gebreken dan de doorsnee parochiaan; maar weinigen hebben zoveel goede kanten. 't Was ne diamant waarvan men niet wist hoeveel vlakjes eraan geslepen waren. (stelt zich naast Lowieke)

Anja (af en aanstonds weer op met pot verf, borstels en schuurpapier)

Luc (naar Anja toe, legt hand over haar schouder)

't Was een fantastische mens. Met duizenden gebreken, maar met een gouden hart. Alleen vloekte hij soms, wanneer hij wilde lachen. Hij haatte...haten? Beet van zich af, als hij lief wilde zijn. Het schakelknopje tussen groen en rood stond te veel in een tussenstand en welk lampje moet er dan branden?

(wil Anja terug naar haar plaats leiden, maar zachtjes rukt ze zich los, neemt de verfborstel en begint te verven.)

Bêta (en Alfa naar de kist toe, nemen borstel en schuurpapier. Terwijl ze zo gezamenlijk de kist verder afwerken komen ze met hun hoofd samen. Anja laat de verfborstel vallen en omhelst haar zoons. Op de achtergrond door indringende vrouwenstem klinkt het liedje van Fons. Alleen het betraande gezicht van Anja wordt belicht, net voordat het doek zakt.)

EINDE.